

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1887. Andra Kammaren. N:o 29.

Torsdagen den 30 Juni.

Kl. 7 e. m.

§ 1.

Justerades protokollsutdrag angående kammarens vid förmiddagens sammanträde fattade beslut.

§ 2.

Fortsattes öfverläggningen om statsutskottets utlåtande n:o 49, rörande dels nedsättning i de på viss jord hvilande grundskatter samt dels lindring i rustnings- och roteringsbesvären; dervid herr vice tal-*Ang. nedsätt- ning i grund- skatterna och lindring i rust- nings- och rote- ringsbesvären.*

(Forts.)

Herr O. Erickson i Bjersby, som yttrade: Då jag undertecknat en af de motioner, som i denna fråga blifvit väckta under denna riksdag, vill jag äfven yttra några ord i frågan. Den motion, som jag underskrifvit, gick vida längre än någon af de öfriga motionerna och längre än reservanternas här föreslagit, i det den afsåg, att vi på en gång skulle få denna fråga afgjord, som så länge stått på dagordningen och riksdag efter riksdag upptagit kamrarnes för handläggningen af andra samhällsviktiga frågor väl behöfliga tid. Nu har emellertid Första Kammaren afslagit alla i frågan väckta förslag; och därför kan det på sätt och vis vara likgiltigt, hvad man här yrkar, då beslutet ej kan få annan betydelse än en opinionsyttring. I sådant afseende skall jag, i likhet med de flesta talare på förmiddagen, yrka bifall till N. Olssons med fleres reservation.

Jag erkänner gerna, att jag år 1885, då Riksdagen beslöt 30 procents afskrifning af så väl grundskatter som rustnings- och roteringsbesvären, hyste betänkligheter mot det då framlagda förslagets antagande, icke för sjelfva afskrifningens skull, ty rättvisan och billigheten af den stod klar för mig, utan därför att jag ansåg det pris, som för nämnda afskrifning betingades, vara oskäligt högt; samt redan då fruktade för, att det skulle möta stora svårigheter för oss att derefter,

*Ang. nedsätt-
ning i grund-
skatterna och
lindring i rust-
nings- och rote-
ringsbesvärerna.*

(Forts.)

sedan regeringen uppnått sitt önskningsmål, värnpliktslagens genomförande, få de återstående 70 procenten afskrifna. Jag tillade äfven i mitt då afgifna yttrande i frågan, att, om vi finge behålla den dåvarande regeringen, hvilken på sitt program skrivit dessa orättvisa skatters borttagande, mina betänkligheter möjligen skulle betyda mindre, och att vi i sådant fall kunde hysa berättigad förhoppning att snart få grundskattefrågan i sin helhet löst. Annu i dag ha vi emellertid samma regering, men ändå hafva vi icke kommit längre än der vi slutade år 1885. Denna regering har sedan dess icke funnit skäl att vidare återkomma med någon proposition i detta ämne. Anhängarne till 1885 års förslag yttrade då, att om blott ett steg mot frågans lösning blefve taget, skulle frågans lösning i sin helhet inom en snar framtid gå af sig sjelf. Framtiden må döma, om jag hade rätt i hvad jag uttalade 1885 eller anhängarne till nämnda års förslag. Jag vill gerna hoppas, att de tvifvel, jag då hyste, måtte visa sig ogrundade; men det ser icke så ut.

Läser man nu utskottets motivering för dess afstyrkande af alla under innevarande riksdag i frågan väckta motioner, får man ovilkorligen deraf det intryck, att den är blott och bart, som man säger, de obotfärdigas förhinder. Jag skyndar dock att medgifva, att det är Första Kammarens ledamöter inom utskottet, som dikterat utskottets utlåtande. Utskottet säger, att, då man år 1885 beslutade 30 procenters afskrifning af dessa bördor, tog man till så mycket, att man derefter under en följd af år borde vara befriad från att inom Riksdagen vidare höra denna fråga återupprepas, och att man sedan skulle låta grundskattefrågan ligga nere under så många år, att man skulle hinna på erfarenhetens väg öfvertyga sig om den gjorda nedsättningens följder ur finansiell synpunkt. Den saken tycker jag, att vi hafva klar för oss redan nu; ty vi veta ju, till hvilket belopp statsverket blifvit betungadt genom de förut beslutna 30 procentens afskrifning. Den åtgärden medförde en minskning i inkomst och ökning i utgift på tillhoppa 2,850,000 kronor, och en ytterligare afskrifning med 20 procent af dessa skatter och besvär skulle alltså medföra inkomstminskning och statsutgift till sammanlagdt omkring 1,900,000 kronor.

Vidare säger utskottet, att det torde vara vanskligt att antaga något förslag i detta ämne på enskild motionärs framställning. Ett sådant förslag borde således enligt utskottets mening komma från regeringen. Ja väl; men hvad skall man göra, då denna regering, som man hoppades så mycket på, icke kommer med något förslag? Är det då icke representationens pligt att sjelf upptaga frågan, för att hon må komma under Riksdagens pröfning? Hvarom icke, kan det ju hända, att den icke vidare kommer under representationens behandling.

Utskottet säger vidare, att i detta fall synes en utredning erforderlig för utrönande, huruvida statsverkets finansiella ställning medgifver de ifrågasatta skattelindringarna, och än vidare, att det torde kunna ifrågasättas, huruvida statsverkets finansiella ställning under

närmaste tiden må kunna medgifva de med en ytterligare afskrifning förenade kostnader».

Helt säkert medgifver statens finansiella ställning en vidare afskrifning med tjugo eller trettio procent, ty i annat fall kan jag icke tänka mig, att regeringen hade kunnat komma fram med förslag till innevarande Riksdag om nya anslag på extra stat synnerligast under fjerde och femte hufvudtiteln, för ändamål, som väl för ögonblicket icke kunna sägas vara så nödvändiga som en afskrifning af grundskatter jemte rustnings- och roteringsbesvären. Första Kammaren, som nu afslagit alla motioner om grundskatteafskrifning, får väl antagas hafva godkänt äfven utskottets motivering. Men är det då rimligt, att Första Kammaren, som hufvudsakligen bidragit till, att regeringen fått så många af sina propositioner om nya anslag igenom — anslag för ändamål, som, jag upprepar det ännu en gång, väl ingen i denna kammare kan påstå hafva varit absolut nödvändiga, — är det då rimligt, frågar jag, att samma kammare vägrar att lindra nöden bland Sveriges jordbrukare, antagligen hufvudsakligast af den anledning, att statens finansiella ställning icke skulle medgifva det? Jag försäkrar eder, mine herrar, i motsats till den siste talaren i förmiddags, att den nu föreliggande frågan alltid kommer att hållas vid lif, tills hon blifvit nöjaktigt löst.

Samme talare nämnde, huru orättvist det vore att lätta bördorna för endast jordbrukarne, då så många andra näringar lida ett lika stort betryck och lika väl behöfva hjälp. Att äfven andra näringar lida betryck och behöfva hjälp, medgifver jag. Men mellan jordbruket å ena, och öfriga näringar å andra sidan, är dock den skilnaden, att jordbruket lider icke blott af betryck, utan äfven af en orättvis beskattning. Jag säger *orättvis*. Ty att den det är, har regeringen sjelf erkänt och äfven Riksdagen i viss mån år 1885 medgifvit. För öfrigt torde en hvar böra erkänna rättigheten i det påståendet, att, om man lindrar jordbrukets betryckta ställning, så återverkar detta på alla öfriga näringar. Afskrifningen af grundskatterna är ingen gåfva, såsom herr Frick påstått, utan blott en gärd af rättvisa, ty de hafva tillkommit på ett orättmätigt sätt. Herr Frick sade äfven, att han i följd af denna sin uppfattning om grundskatterna alltid haft obenägenhet för att medgifva deras afskrifvande, och att den obenägenheten icke minskats utan snarare ökats, sedan från landsortsrepresentanters sida vid denna riksdag väckts motioner i syfte att inskränka städernas representationsrätt. Jag trodde, att dessa frågor voro skilda. För öfrigt har man i sistnämnda hänseende icke begärt mer än att, då städernas representationsrätt genom tillväxten i städernas invånareantal ökats i en grad, som, i jemförelse med antalet representanter från landsbygden, icke varit lagstiftarens mening, denna representationsrätt måtte återföras i någon mån till det omfång den enligt grundlagens mening skulle hafva samt den represant-församling, som antagit denna grundlag, ansett vara rätt.

Ang. nedsättning i grundskatterna och lindring i rustnings- och roteringsbesvären.

(Forts.)

*Ang. nedsätt-
ning i grund-
skatterna och
lindring i rust-
nings- och rote-
ringsbesvären.*

(Forts.)

I likhet med vice talmannen beklagar jag, att icke mera än 27 röster i Första Kammaren afgåfvos vid voteringen för afskrifning. Men jag vågar dock säga, att om en annan fråga, som väckt så stort uppseende såväl i Riksdagen som i hela landet, nemligen frågan om skydd för alla inhemska näringar, afgjorts på ett, enligt min mening, fosterländskt sätt, så hade också denna fråga fått en annan utgång i Första Kammaren.

Man har äfven sagt, att afskrifningsfrågan är en kombinerad fråga, i den mening att densamma icke skall kunna lösas, utan i sammanhang med vidare utveckling af vårt försvarsväsende. Men, mine herrar, äro dessa grundskatter, som hvila allenast på viss jord, orättvisa, så bör man icke uppställa några villkor för deras borttagande eller med andra ord taga betaldt därför. För min del vill jag protestera mot ett sådant påstående.

Jag vill följa det råd, som i dag gifvits af en föregående talare i denna kammare, att man borde fatta sig så kort som möjligt, emedan många ytterligare talare voro anmälda. Jag vill därför icke vidare upptaga tiden, utan endast på grund så väl af hvad jag nu haft äran anföra, som af hvad med mig likatänkande talare förut sagt, yrka bifall till reservanternas från denna kammare förslag, huru tungt det än kännas att framställa ett yrkande, då man vet, att icke ens ett bifall dertill kan leda till något resultat.

Vidare anförde:

Herr Bokström: I olikhet med den näst föregående talaren skall jag för min del anhålla att kammaren måtte bifalla utskottets förslag. Jag har varit med om det beslut, som fattades vid Riksdagen 1885 angående afskrifning af 30 procent af de på viss jord hvilande skatter och indelningsverk och är således beredd att bära den på mig belöpande bråkdelen af ansvaret därför. Jag är nu icke i stånd att leda i bevis, att de 70 procent, som nu återstå af dessa grundskatter, äro i och för sig mer rättvisa än de 30 procent, som förut blifvit afskrifna och det är för mig således icke fråga om, huruvida grundskatter och indelningsverk bära ytterligare afskrifvas, utan endast huruvida den tidpunkt *nu* är inne, då vi bära fortsätta på den vid 1885 års Riksdag inslagna stråt, som enligt min tanke måste fullföljas om man i stället för våra mycket ålderdomliga grundskatter och det likaledes ålderdomliga indelningsverket skall få en tidsenlig fastighetsskatt samt en tidsenlig försvarsorganisation. Jag skall nu icke uppehålla mig särskildt vid den omständighet, att då grundskatteafskrifningen år 1885 var satt i förbindelse med en utveckling af vårt försvarsväsende, så är af dem, som nu påyrka afskrifningen, något dylikt medgifvande alls icke ifrågasatt. Jag skall i stället be få fästa mig vid en annan sida af den vid 1885 års Riksdag inslagna vägen.

När vi 1885 beslöto afskrifning, så skedde detta under uttrycklig

förutsättning såväl från regeringen, som tog initiativ i saken, som från Riksdagens sida, att denna skattelindring skulle ske endast i den mån för handen varande förhållanden och statsverkets skatteförmåga det medgäfvde, och jag kan icke finna annat än att denna åsigt är fullt riktig. Man kunde år 1885 påvisa att statsregleringen under flere påföljande år visat en viss regelbunden följd af öfverskott, och man trodde sig deruti se ett bevis på, att landets skatteförmåga i sjelfva verket varit större, än man vid inkomstberäkningen i statsregleringen ansett sig böra beräkna. Om nu denna sats är riktig, måste också det förhållande som nu inträffat, att ett afbrott i ökningen egt rum, vara ganska beaktansvärdt och mana till varsamhet och försigtighet innan en ytterligare afskrifning beslutas. Af den statsverksproposition, som vi vid början af majriksdagen fingo mottaga, framgår, att, då öfverskotten af statsregleringen föregående år uppgingo till belopp af 6,000,000 à 8,000,000 kronor, så hafva de under år 1886, det första på hvilket skattelindringen verkadt, nedgått till omkring 4,000,000 kronor och finansministern har varnande fäst Riksdagens uppmärksamhet på den omständigheten, att i dessa 4,000,000 kronor inginge omkring 3,900,000 kronor bränvinstillverkningskatt, hvilka ännu icke influtit i statskassan, och att det är ovisst om och till hvilket belopp dessa medel någonsin skola komma att inflyta. Huruvida nu året 1887 skall blifva i det hänseendet förmånligare än år 1886, torde vara omöjligt att bestämma. Om man emellertid anser det nödigt att ytterligare fortgå på afskrifningsvägen, torde väl ändå vara oafvisligt nödvändigt att hafva mer än ett enda års erfarenhet att bygga på. Är emellertid kammaren så resolverad i denna sak, att kammaren icke ryggar tillbaka att palägga landet nya skatter för att bereda en ytterligare afskrifning, då torde också vara oafvisligt nödvändigt i det fallet, att man får någon utredning eller antydan om *hvilka* skatter skola påläggas till fyllande af statsverkets behof för denna afskrifning, innan beslut derom fattas. Ett talande skäl för en afskrifning af och lindring i de på jordbruket hvilande skattebördorna är utan tvifvel jordbrukets betryckta ställning. Jag vill alldeles icke tillåta mig underskatta betydelsen häraf, men det är dock visst att äfven efter år 1885, då denna afskrifning beslöts, hafva statsmagterna icke saknat blick och hjerta för detta betryck, hvilket visar sig bland annat deraf, att frakterna för jordbrukets alster och förnödenheter på statens jernbanor blifvit icke obetydligt nedsatta, att kronoarrendatorernas arrendefgifter likaledes blifvit nedsatta, äfvensom i beslutet om båtsmanshållens sättande på vakans, hvilka medgifvanden äro till icke oväsentlig fördel för det betryckta jordbruket. Man får icke heller helt och hållet förbise, att det också finnes andra näringar i landet, som lida betryck i icke mindre grad än jordbruket, och att hvarje medgifven skattelindring åt jordbruket är i viss mån en tillökning i det rådande trycket å öfriga näringar, hvilkas behof icke här i kammaren kunnat göra sig gällande med samma kraft som det betryckta jordbrukets.

Ang. nedsättning i grundskatterna och lindring i rustnings- och rotationsbesvären.

(Forts.)

*Ang. nedsätt-
ning i grund-
skatterna och
lindring i rust-
nings- och rot-
ringsbesvären.*

(Forts.)

Vid sådana förhållanden och hufvudsakligast på den grund att man, innan något nytt steg togs för en ytterligare afskrifning af grundskatter och indelningsverk, bör hafva öfvertygat sig om, hvilket icke skett, att ett sådant steg kan tagas utan alltför stora rubbningar i budgeten, hvarvid man väl bör tänka äfven på den tid som följer, efter år 1888, anhåller jag, herr talman att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr P. A. Siljeström: Snart efter eller kanske rättare samtidigt med uppkomsten af det statsskick, som infördes i och med enväldets afskaffande, uppstod tanken på två stora samhällsreformer, nemligen representationsreformen och skattereformen. Utaf dessa tvenne har till dato endast representationsreformen kunnat förverkligas. Man beträdde vid arbetet för dess genomförande att börja med de partiella reformernas bana. Man införde nya element i bondeståndet; man införde nya element i borgarståndet, nya i presteståndet och var på väg att införa sådana bland ridderskapet och adeln o. s. v. Men med alla dessa småreformer fann man sig ändock slutligen stå ungefär på samma punkt, som då man började. Ju flera partiella förbättringar som gjorts, desto större blef missnöjet med det hela och oron i landet endast växte dag för dag. Till sist återstod ingen annan utväg än att med fullständigt bortkastande af den gamla representationen bygga en ny på nya principer. Det förefaller mig som om vi för det närvarande skulle befinna oss på ungefär en sådan ståndpunkt hvad skattereformen beträffar. Alltsedan början af det nya statsskicket, som började med den nya representationens införande har man sökt att införa skattelindringar än i den ena, än i den andra rigtningen och att afljelpa hvarjehanda missförhållande i beskattningsväg, till dess slutligen för ett par år sedan den stora skatteafskrifningen skedde.

Efter alla dessa bemödanden vill det emellertid synas mig såsom vi ännu stode på samma ståndpunkt samt att skattefrågan snarare blifvit hetare än någonsin. Bemödandet att blifva af med återstoden af grundskatter och indelningsverk synes mig allvarsammare än före den senaste afskrifningen, och i allmänhet missnöjet med för handen varande förhållanden större och icke mindre. Så skall ock, efter mitt förmenande, förhållandet fortfarande blifva ända till dess man omsider beslutar sig för en genomgripande reform af hela vårt skatteväsende. Jag tror tiden nu vara inne för en sådan åtgärd, och att man af omständigheterna manas att omsider taga ut steget i afseende på skattereformen. Huru mycket man än afskrifver, huru många bördor här och der man än afljyftar, skola ändock så många brister i vårt skatteväsen kvarstå, att vi lika fullt icke kunna sägas hafva ett väl organiseradt skattesystem. Men hufvudfrågan är nu mera, efter mitt omdöme, icke längre om fortsatta afskrifningar, utan om införandet af ett rationellt skattesystem — ett system, som, på samma gång det hvilar på i allmänhet rättvisa grundsatser, tillika besitter den böjlighet, som

hvarje väl ordnad skattesystem måste hafva, för att allt efter förefallande omständigheter kunna rätta sig efter budgetens behof af ökade eller minskade statsinkomster, utan att skapa nya orättvisor. Hvad angår beskaffenheten af detta skattesystem, som jag afser, så är icke här lämpligt tillfälle att derom yttra sig. Jag vill icke en gång uttala någon mening derom huruvida en grundskatt — naturligtvis fotad på helt andra grunder än de nu varande grundskatterna — bör deruti ingå eller icke; detta är emellertid som bekant, en fråga som på senare tiden blifvit ett mycket viktigt spörsmål inom nationalekonomien.

Behovvet af ett väl ordnad skattesystem blifver desto större ju mera ett lands finansiella förhållanden växa. Många oegentligheter i beskattningsväg kunna tolereras så länge finanserna äro små, men då de vuxit ut till betydliga dimensioner är det angeläget att skattesystemet väl ordnas. Detta ordnande, hvarpå vi hos oss så länge väntat, har för resten icke blott en finansiell betydelse utan äfven, såsom af andra talare påpekats, en politisk, som ingalunda är mindre, och denna senare synpunkt har i sjelfva verket för mig varit mest bestämmande i afseende på uppfattningen af denna fråga. Förr än man får skattesystemet byggt på rationella grunder kan man icke hoppas, att de rent politiska frågorna skola inom representationen behandlas så oveldigt och i alla afseenden så, att de kunna diskuteras på sin egen grund och utan främmande hänsyn. Faran af uppskok med en skattereform är ock, efter mitt omdöme, ganska stor; ju längre man uppskjuter dermed, ju längre man fortgår på afskrifningsvägen, desto svårare skall det till slut blifva att genomföra ett verkligt rationellt skattesystem, sådant jag föreställt mig att man borde söka åstadkomma. Jag är ock fullkomligt öfvertygad derom, att de som nu kunna vilja motsätta sig en sådan reform, skola komma att erfara att de genom detta motstånd arbetat för mål, som *de* minst af allt eftersträfvat.

Man säger, att en genomgripande skattereform icke kan utföras utan offer på ena eller andra sidan; och utan tvifvel måste det så blifva. Utan tvifvel skall en del medborgare komma att tryckas af skattebördan annorlunda och mera än för närvarande; men jag har icke helt och hållet utan alla beräkningar tänkt mig saken, och jag tror, att farhågorna i detta fall äro öfverdrifna. Ingen stor politisk reform har för öfrigt genomförts utan offer af ett eller annat slag. Ingen stor reform har någonsin bragts till stånd endast på grund af köpeskillingar och intresseräkning, hvarom man så ofta hört talas, då fråga varit om grundskatterna. Utan eftergifter på ena eller andra sidan kan ingen stor samhällsreform åstadkommas. Jag hyser emellertid den förhoppning, att då vår gamla bördssadel vid mer än ett tillfälle icke tvekat att göra betydande offer för det allmänna bästa, så skall icke heller det sköldemärke, som är för vår tid och vår representation kännetecknande, jag vill säga penningen, i det fallet vara något hinder, utan satsen: »*richesse oblige*» göra sig gällande, det vill säga, att äfven

Ang. nedsättning i grundskatterna och lindring i rustnings- och roteringsbesvärerna.

(Forts.)

Ang. nedsättning i grundskatterna och lindring i rustnings- och rotationsbesvär.

(Forts.)

penningen skall visa sig medgörlig, när allmänt väl kräver. Jag förkastar sålunda dessa beräkningar, hvilka kunna vara fullkomligt rigtiga i teorien, men i praktiskt hänseende egentligen ingenting betyda och i politiskt äro förderfliga. Jag förkastar ännu mer, hvad jag i dag, likasom tillföre, hört framställas om att än ytterligare sammanblanda denna skattereformfråga med försvarsfrågan. Jag förkastar alldeles denna sammankoppling af två vidt skilda frågor; och jag förkastar denna kompromiss, som efter mitt omdöme — jag ber om ursäkt, att jag vågar så yttra mig — har varit en vanära både för dem, som gifvit och dem som tagit. Jag förkastar till slut detta stämroende till svenska allmogen, att, i fall en skattereform tillvägagragts, allmogen skulle svika sin medborgerliga pligt i fråga om fäderneslandets försvar. Jag vet visserligen att svenska allmogen för närvarande är — och det till sin heder — stämd för freden; men jag är ock viss på att den icke skall undandraga sig att medverka till försvarsverkets ordnande på ett ändamålsenligt sätt, när den kommer till den insigten, att den dervidlag endast har att känna sig såsom medborgare och icke såsom en särskild af skatter tyngd klass.

Med sådana åsigter, som dem jag nu uttalat, är det klart att jag måste känna sympati för reservanternas från denna kammare förslag. Jag skall emellertid icke tillåta mig att yttra något angående punkterna a) och b) i reservationen, emedan jag icke har nog detaljerad kännedom om landets närvarande finansiella förhållanden för att bedöma, huruvida statens tillgångar medgifva att tillmötesgå de fordringar, som i dessa båda punkter blifvit uppställda. Men desto mer ansluter jag mig till den tredje punkten i reservationen, deri man föreslår Riksdagen, att ingå till regeringen med anhållan om proposition till Riksdagen om successiv afskrifning af så väl grundskatter som indelningsverk. Jag gör det, så mycket hellre, som jag är öfvertygad, att det skall blifva ganska svårt, om ej omöjligt, för regeringen att gå en sådan önskan till mötes, utan att samtidigt taga i betraktande, huruvida det icke är nödvändigt att dervidlag grunda beräkningarna på en generel skattereform. Jag tror, såsom jag förut yttrat, att rätta tiden nu är inne för ett sådant företag. Regeringen har ock säkerligen alla de faktiska upplysningar, som för ett fullständigt förslag i det hänseendet behövas. Att det oaktadt, hvilket förslag som än må framställas, detsamma skall vara behäftadt med brister och gifva anledning till anmärkningar, är klart; men om det är fotadt på rationella grunder, skall det åtminstone kunna diskuteras och genom diskussion förbättras; hvilket för närvarande skattefrågorna, i stort sedt, egentligen icke kunna, emedan de i så hög grad äro grundade på lösa och föga sammanhängande principer. Det skall kunna genom diskussionen förbättras i detaljerna, och man skall så omsider kunna vinna ett tillfredsställande resultat, just såsom det tillgick, när representationsreformen, efter mångfaldiga försök att bygga på den gamla grunden, äntligen genomfördes på en ny grundval.

Jag önskar sålunda för min del lifligt att regeringen må taga denna angelägenhet om händer. Endast regeringen kan göra det; och jag vågar hoppas, att den regering, som vi nu ega och som genom sina föregående visat sig hafva uppfattat behovet af skattereformer, icke skall tveka att fullborda hvad hon i det fallet börjat och att sålunda inskrifva sitt namn i svenska historien, såsom den regering, hvilken tagit initiativ till en af de största och mest välsignelserika samhällsförbättringar i vårt land.

Ang. nedsättning i grundskatterna och lindring i rustnings- och rotationsbesvären.

(Forts.)

Herr Redelius: Då jag tecknat mitt namn, jemte många andra, under en af motionerna i föreliggande ämne, ber jag i korthet få anföra mina skäl dertill och klargöra min ställning i frågan. Då jag hvarken eger eller brukar jord, belastad med grundskatter, så är det klart att ingen enskild fördel eller enskildt intresse drifver mig att begära eller yrka på framgång till motionerna eller kan utgöra grunden för min åsigt. Då jag likväl instämt i en af motionerna, är det således tydligen af något annat skäl, och detta skäl innebär i grunden ett bifall eller ett medgifvande — icke ett yrkande att rigta någon — utan ett medgifvande att grundskatteafskrifning ytterligare måtte få ega rum och detta medgifvande har jag funnit skäligt. Då jag blifvit tillfrågad om icke någon tvekan förefunnits i detta hänseende, så får jag bekänna att så varit förhållandet. Och då för några år sedan af lösning ifrågasattes tror jag att detta bort medgifvas. Men då så ej skett och sedan Kongl. Maj:t och Riksdagen år 1885 enats om grundskatternas afskrifning, så ansåg jag frågan vara i principen bestämdt afgjord och löst, så att jag nu hyser den mening, att man i principen är på det klara med saken. Man behöfver ej mer diskutera skälen för och emot. En sådan diskussion bör, efter min uppfattning, anses för en öfvervunnen ståndpunkt. Med en sådan uppfattning var det klart, att jag icke kunde hysa någon tvekan att med min röst bidra till frågans lösning i den angifna riktningen. Ett sådant medgifvande kunde nu visserligen hafva skett genom en enkel förklaring i kammaren eller genom en tyst votering. Men det kunde ju finnas något skäl för mig att för detta medgifvande välja den form jag gjort, och jag skall be att få nämna att jag gjort det af två skäl. Det ena har varit att få gifva svar till mina vänner, mina politiska motståndare, frihandlarne. Det har nemligen från deras sida varit påstått, att vi med våra tullmotioner skulle haft äfven det syftet att dermed förhindra afskrifningen af grundskatterna, och detta var ytterligare bestämmande för mig, då jag hörde åtskilliga af deras talare säga att man icke skulle på det sättet hjälpa det betryckta jordbruket utan genom borttagande af »sekelgamla orättvisor». När detta upprepades efter Riksdagens upplösning och vann en viss tilltro, så ansåg jag det vara skäl att svara på dessa påståenden, och svaret blef en af dessa motioner, som äro undertecknade uteslutande af skyddsvänner för att visa att vi också

Ang. nedsätt-
ning i grund-
skatterna och
lindring i rust-
nings- och rote-
ringsbesvärerna.

(Forts.)

menade allvar med en sådan skattelindring. Detta var det ena skälet. Ett annat skäl var följande.

Vi minnas litet hvar den förklaring som gafs från statsrådsbänken under föregående riksdag. Det förklarades nemligen då att jordbruket icke skulle hjälpas genom skyddstullar, utan genom borttagande af de sekelgamla orättvisorna. När en sådan förklaring kom från detta håll och Riksdagen omedelbart derefter upplöstes, futtade jag detta såsom en fråga från regeringen, huruvida Sveriges folk skulle vilja vara med om en grundskatteafskrifning, alldenstund icke jordbrukets alster tillätes att erhålla några skyddstullar, och då trodde jag att regeringen ville hafva svar på äfven denna fråga.

Då Konungen i Riksdagens beslut ville se svaret, men Kongl. Maj:t icke gjort någon vidare fråga till oss, sedan vi kommo hit den 2 maj, så svarade vi så godt vi kunde, och vi svarade bifallande i denna punkt. Ty detta är för mig betydelsefullt att hans excellens talade icke såsom medlem af kammaren än mindre såsom enskild man utan å Kongl. Maj:ts vägnar och såsom minister. Derföre måste jag gifva svar, och det svaret är, att jag vill att man skall borttaga *orättvisorna*, äfven om de icke äro sekelgamla, ty orättvisor äro orättvisor, vare sig de äro gamla eller nya.

Jag trodde mig vara berättigad att lägga synnerlig vikt vid sådana ord från det hållet, ty man måste väl, såsom en talare på stockholmsbänken, jag tror det var herr Beckman, för några dagar sedan sade, få antaga att en sådan man »står vid sina ord, att han *vet* hvad han säger och att han *menar*, hvad han säger». Jag måste derför tro, att han verkligen ville grundskatternas afskrifning, och sålunda har jag varit med honom i denna punkt.

Hvad nu särskildt beträffar *orättvisan*, så måste det väl vara allt skäl i verlden att söka undanrödja en sådan. Ty, säga hvad man vill, och hvilken åsigt man än må hylla i en politisk fråga, så måste man väl vara ense derom, att *den högsta grundlag är sanning och rättfärdighet*; och den grundlagen öfverträder ingen ostraffad, han må nu stå högt eller lågt i samhället. Man får böja sig för den; ty sanning och rättfärdighet står öfver hvarje annan grundlag, må den ock vara af Konung och Riksdag gemensamt stiftad. Och detta var afgörande. Ty efter sådana ord från det hållet kunde man icke tveka i valet mellan *med* eller *mot*.

Detta var skälet, hvarför jag tecknade mitt namn under denna motion och hvarför jag, om så behöfves, skall lägga min röst i urnan till förmån för det förslag, hvarom nu är i fråga.

Herr Pehrson i Törneryd: Det kunde vara mycket att säga i denna fråga; men eftersom kammaren nu på tredje dagen å rad haft sammanträde, skall jag icke upptaga kammarens tid med något längre yttrande. Jag vill derför försöka att fatta mig så kort som möjligt,

under förhoppning att alla som hädanefter komma att yttra sig i frågan, göra detsamma.

De skäl, som göra att jag icke kan gilla Utskottets hemställan, äro framlagda i den reservation af mig jemte flere, som är bifogad betänkanudet; och har jag med detsamma antydt, hvad jag ansett hufvudsakligen tala för en skatteafskrifning, sådan den här föreslagna.

Ang. nedsättning i grundskattorna och lindring i rustnings- och roteringsbesvären.

(Forts.)

Mot den invändning som gjorts, att statens finansiella ställning möjligen icke skulle medgifva afskrifningen, har herr A. Pehrsson i Mörarp under förmiddagens plenum så tydligt och klart ådagalagt, att något hinder för dess genomförande i det hänseendet icke finnes, att jag icke vill uppehålla mig vid den delen af frågan, då jag dervid icke har något att tillägga till hvad denne talare härom anförde. Det återstår således att se till, huruvida några andra olägenheter äro förknippade med en sådan skattelindring redan nu.

Bland de i sådant afseende anförda motskälerna har varit dels, att detta icke vore rätta sättet att hjälpa jordbruket i dess betryckta ställning och dels att förslaget till skattelindring icke stode i samband med förslag om ytterligare förstärkande af vårt försvar.

Hvad nu angår frågan om hvilket sätt, som är det rätta, så är jag öfvertygad om att af de förslag, som framlagts vid Riksdagen i år, icke något varit mera lämpligt än detta att bereda en så allmän hjälp som möjligt åt landets jordbrukare. Hvad åter angår anmärkningen att förslaget icke stälts i samband med ett ytterligare förstärkande af vårt försvar, så synes det mig som om man icke behöfde fästa sig så mycket vid denna anmärkning, då man vet, att äfven om skattelindringen i år beviljas, står ändå hälften af grundskattorna samt rustnings- och roteringsbördan kvar; hvadan man blifver i tillfälle att under det denna återstående del regleras genomföra de förbättringar i vårt försvarsväsen, som kunna anses behöfliga, samt möjligen äfven få till stånd en lämplig fastighetsskatt, derest införandet af en ny sådan skulle komma att anses behöflig.

Jag vill icke för tillfället närmare ingå på den saken. Men om en särskild fastighetsskatt skulle anses nödvändig och blifva införd, under förutsättning att den träffar alla fastighetsföremål så lika och så rättvist som möjligt, så säger jag, att tillfället till dess införande icke går Riksdagen ur händerna, äfven om Riksdagen icke redan nu vidtager någon åtgärd i den rigtningen.

En talare på samma länsbank som jag tillhör yttrade på förmiddagen, att han på intet vis kunde vara med om den här föreslagna afskrifningen på grundskatter och rustnings- och roteringsbesvären, emedan han icke kunde betrakta dessa skattebördor annat än som i hemmanen intecknade räntor. Detta yttrande återförde i mitt minne hurusom, sedan persedlarne och kronotiondespanmål öfverfördes efter markegångspris i penningar, hvilket skedde 1869, spanmålspriset väsentligt sjunkit, priset på råg med 25 procent och på korn 9 till 10 procent.

Ang. nedsättning i grundskatterna och lindring i rustnings- och roteringsbesvären.

(Forts.)

Häraf synes att man icke kan betrakta dessa skatter såsom in-tecknade räntor, ty då skulle de åtminstone icke utgå med högre be-
lopp än förut. Deras egenskap att stiga på samma gång jordbrukets
alster sjunka i pris gör dem ytterligare förhatliga. Samme talare
yttrade äfven att landsbygdens representanter vilja inkräkta på stä-
dernas fri- och rättigheter. Det synes mig, att den, som gjort ett dylikt
påstående, hellre bort tänka på de stora fördelar, städerna i mer än
ett afseende hafva framför landsbygden. Hvilka dessa företräden äro
veta vi alla, så jag behöfver nu icke närmare än antydningssvis på-
minna derom.

Den nämnde talaren stälde sig derjemte i fråga om dessa skatter
på så strängt juridisk ståndpunkt, att han icke kunde se något skäl
för de framställda önskningsarne om lindring i desamma. Jag är den
förste, som erkänner att, om man ser denna sak ur rent juridisk syn-
punkt, meningarna då kunna vara delade om lindring eller ett slutligt
borttagande af dessa skatter, men andra skäl än de strängt juridiska
få tala till representanten, och jag föreställer mig, att de skäl, som
man ur rättvisans och billighetens synpunkt kan framdraga för grund-
skatternas och rustnings- och roteringsbesvärens afskaffande, väga vida
mer än de juridiska. Det är också på sådan grund, som jag anser
att Riksdagen i år borde bevilja denna skattelindring. Jag är öfver-
tygad om, hvad särskildt Första Kammaren angår, att den genom ett
sådant beslut skulle gjort en god gerning. Då nu emellertid så ej
skett, återstår blott att Andra Kammaren å sin sida fattar sitt beslut
till den kraft och verkan det hafva kan, och jag hemställer till her-
rarne, litet hvar, om det icke skulle taga sig bäst ut inför landet om
Andra Kammaren beslutade skattelindringen i fråga med så stor ma-
joritet som möjligt. Jag yrkar, herr talman, afslag å utskottets hem-
ställan i den nu föredragna punkten samt bifall till reservationen.

Herr Collander: Den förste talaren hänvisade mycket riktigt
på den omständigheten, att då Första Kammaren redan fattat beslut i
denna fråga i enlighet med utskottets förslag, kunde ett uttalande i mot-
satt riktning af denna kammare icke leda till något praktiskt resultat.
Jag vill emellertid fästa uppmärksamheten på, att en uttalad opinion
alltid har sin betydelse. Jag vill nu icke ingå i bedömande af de
skäl, som anförts för eller emot grundskatternas afskrifning, utan helt
kort angifva min ställning till frågan. Jag är en af dem, som önska
densammas snara lösning, ty jag är öfvertygad om att ingen af de
frågor, Riksdagen förehåft till behandling, så som denna skadat sam-
arbetet mellan stad och land.

Jag anser därför att det var mycket beklagligt att Första Kam-
maren genom sitt beslut icke velat lemna utsigt eller möjlighet till
frågans löning. Men ännu mer beklagar jag att under en tidsperiod,
då gynsamma förhållanden förelågo, denna fråga icke fick sin lösning.
Om jag anser, från allmän synpunkt sedt, önskvärdt att denna fråga blefve

löst, så äro de förhållanden, som nu föreligga, ytterligare manande dertill. Från jordbrukarnes led har framhållits, att jordbruket för närvarande befinner sig i ett svårt läge; och det är en ringa tröst för dem att de öfriga näringarne icke hafva det bättre, ja, kanske i många fall sämre. Men då det yrkats på att detta läge måtte förbättras genom att inslå på en tullpolitik, hvilken jag för min del icke kan gilla, vore det önskligt att man i stället ville visa sig benägen att på annat sätt komma jordbrukaren till hjälp. Jag har därför för min del varit med om att rösta för båtsmanshålllets sättande på vakans m. m. och jag har sökt att i alla de frågor, der det varit möjligt göra besparingar, ställa mig på besparingsvännernas sida, just för att kunna lemna jordbrukaren en bättre hjälp än tullar på jordbrukets alster skulle lemna. Man har velat förbinda denna frågas lösning med ett ökande af försvarsväsendet, af militärbördorna. Jag kan icke se att dessa frågor behöfva sammanblandas. Ty den förmodan man hyser att icke flertalet af landets bebyggare skulle vilja försvara sitt land, anser jag fullkomligt orättvist, om man också kan vara af olika åsichter beträffande medlen för frågas lösning. Det är tydligt att lösningen af denna fråga om grundskatternas afflyftning från jordbruket icke gerna kan företagas på en gång, men man bör tacksamt erkänna att början blifvit gjord, ehuru på sätt och vis mot vederlag därför, ehuru det icke drabbar alla lika, som fått sina bördor afflyftade. Men vid det förhållande att reservanterna föreslagit 20 procent, synes mig att skall man lemna någon hjälp, skall man icke förbinda den med en börda å andra sidan, ty det vore att gifva å ena och taga å andra sidan. Det är dessutom 50 procent kvar, hvilka, om afskrifningen nödvändigt skall förbindas med fordran på ökad försvar i gengäld, kunna, när de finansiella förhållandena det medgifva, bli föremål för en sådan afskrifning, och derom hafva ju reservanterna i viss mån lemnat utredning. Det säges visserligen att man icke vet huru den närmaste tiden kan gestalta sig, men man får icke glömma att vill man lemna hjälp, bör man också vara beredd på någon uppoffring, ty det är ej möjligt att lemna hjälp utan att ikläda sig utgifter för den i form af skatter, vare sig direkta eller indirekta på sådana artiklar, som icke drabba de minst bemedlade inom samhället.

Jag får af anförda skäl sluta mig helt och hållet till de skäl som af vice talmannen omfattats i reservationen och yrka bifall dertill.

Herr Broström: Att ett stort betryck hvilar öfver landet, har man nu hört i flera år äfvensom att enkannerligen landtbrukarne hufvudsakligast deraf träffas. Ett försök att i någon mån lätta detta betryck gjordes i fjor och vi veta att detta försök ledde till Riksdagens upplösning. Det svar landet nu lemnat på den fråga regeringen derigenom framställde var sådant att samma fråga nu icke kunde af Riksdagen återupptagas. Många hafva uttalat sig för att man på något sätt borde lindra betrycket och söka komma landtmanen till hjälp och hufvud-

Ang. nedsättning i grundskatterna och lindring i rustnings- och rotationsbesvären.

(Forts.)

Ang. nedsättning i grundskatterna och lindring i rustnings- och roteringsbesvärerna.

(Forts.)

sakligast har man från många håll hört uttalas att detta borde ske genom grundskatteafskrifning. Det sättet att bereda hjälp, som skulle ligga i lifsmedelstullar, kan jag för min del icke gilla, ty derigenom skulle, enligt mitt förmenande, endast hjälpas några få, under det att en större börda skulle läggas på deras skuldror som hafva svårare och mindre förmåga att bära den.

Under de små tullstrider, som under denna riksdag utkämpats, har man hört från flere håll såväl i Första som i Andra Kammaren att hjälp skulle beredas jordbruket, men icke i form af tullar utan på annat sätt, och dervid har man hufvudsakligast framhållit, att det skulle ske genom grundskatteafskrifning.

Då det var fråga om anslags beviljande till den nya pansarbåten, hörde man det uttalande att man borde spara, ett uttalande, som jag fullt gillar, emedan man hade andra större och nödvändigare utgifter och på samma sätt, då fråga var om uppförandet af nytt riksdags- och riksbanks- hus, yttrades rent ut, att man i stället borde tänka på grundskatteafskrifning.

Så kom i går riksdagshusfrågan före och hvad man då beslöt behöfver jag ju icke upprepa.

Nu står man inför landtmannens fråga och de, som framställt densamma, hafva redan erhållit sitt svar från statsutskottet, och detta svar är ett bleklagd nej. Orsaken till detta svar torde man kunna se i utskottets betänkande, der det heter: »Derest den minsta af de nu föreslagna skattenedsättningarna, eller tjugu procent af grundskatterna och motsvarande lindring i rustnings- och roteringsbesvärerna, blefve af Riksdagen beslutad, skulle, i enlighet med de vid 1885 års skattenedsättning gjorda beräkningarna, densamma föranleda en kostnad för staten af nära två millioner.»

Det vill af detta svar synas, som om det äfven skulle vara en tryckt tid för statsfinanserna, hvilket man dock icke kan tro, då man ser den statsverksproposition, Kongl. Maj:t framlagt till denna riksdag.

Då man såsom nyvald riksdagsman kommer hit till Riksdagen skulle man nästan kunna föreställa sig att statens tillgångar voro outtömliga, ty vanligen förekommer vid hvarje riksdags början 4:de och 5:te hufvudtitlarne rörande försvaret, och der anslås tiotals millioner, utan att en enda röst höjer sig deremot.

Då den tryckte landtmannen deremot kommer och begär sådan hjälp, som reservanterna här föreslagit i form af lindring i skattebördan, då saknar man medel, ty allt har redan gått åt och slukats af dessa militärbördor, som aldrig få nog utan ständigt ropa efter mera. Hvad som landtmannen här begärt har erkänts vara billigt och vid 1885 års riksdag hörde man från statsrådsbänken uttalas, att det var en sekelgamal orättvis skattebörda. Jag tror att så är och, då man så ofta hör detta tal om »orättvisan» upprepas, borde det ligga åtminstone denna kammare om hjertat att söka få den afskaffad. Det är nemligen alltid orättfärdigt att utkräfvä en skatt, som är orättvis, och en sådan gifver heller icke någon välsignelse för dem, som uppbära den.

Man har här yttrat, att landtmännen redan fått 30 procent afskrifna å sina grundskatter och att de borde vara nöjda dermed och till och med tacka därför. Det är visserligen en sanning, att de erhållit en sådan afskrifning, men dermed voro dock kombinerade utsträckt värnpligt, större rustningar för försvarsverket och dylikt, så jag tror det icke var särdeles mycket att tacka för. De nu af reservanterne föreslagna 20 procent, som skulle ytterligare afskrifvas, anser jag vara den högsta summa, hvarför jag vill lemna min röst och för ett mindre belopp vill jag icke heller rösta. Väl medveten, att då denna fråga redan fallit i Första Kammaren, den redan är afgjord, oafsedt hvilket beslut Andra Kammaren fattar, hoppas jag likväl att den fallit framåt, då, såsom jag tror, vi inlagit på rätt väg. Mitt hopp är att vi slutligen skola ernå, hvad vi hoppats och jag ber därför att få förena mig i reservanternas yrkande.

Ang. nedsättning i grundskatterna och lindring i rustnings- och rotationsbesvären.

(Forts.)

Herr Sundling: Herr vice talman, mine herrar! Då jag väl vet, att ytterligare skäl ändock icke för närvarande skulle föra frågan längre framåt, så vill jag icke framlägga några sådana. Jag vill endast anföra ett enda, och det är de »sekelgamla orättvisor», som vidlåda dessa skatter och besvär. Detta enkla men talande skäl anser jag vara tillräckligt. För öfrigt ber jag få i allo instämma uti herr vice talmannens och herr A. P. Danielsons anföranden i frågan och slutar med att yrka afslag på utskottets betänkande och bifall till reservanternas förslag.

Herr Petersson i Boestad: En af motionärerna i denna fråga, herr Liss Olof Larsson, är borta; — tullfrågan blef den tyfon som sopade bort en och annan sann fosterlandsvän ur denna kammare. Det är väl icke mycket värdt för mig att söka tala för grundskatteafskrifningen, då Första Kammaren redan har afslagit densamma, men jag väntar af regeringen en förklaring hvad den tänker att föreslå i denna fråga och om de grundade förhoppningar, som hon har gifvit oss i denna sak, äro af något värde? För sydsvenskarne hägrade redan sedan länge grundskatteafskrifningen och för den skull kanske läto de tullfrågan falla; — men »de sekelgamla orättvisorna», som man har behagat kalla grundskatterna, de blefvo i behåll. Man kan invända, att jordbrukarne redan hafva fått en afskrifning, men jag tror, att för densamma erlägges fullt vederlag; men vid denna tullriksdag hafva vi ju också fått tull åsatt å landtmannaprodukter, nemligen några ören på ost; — »berget födde en råtta», som ordspråket säger. Vi hafva dock fått något mera; vi landtmän hafva fått många goda råd, och dessa äro icke att förakta. Det har nemligen blifvit oss tillrådt, »att taga bättre tag och arbeta flitigare, lefva sparsammare» och detta torde vara något att beakta för både land och stad.

Herr vice talman, jag yrkar bifall till reservanternas förslag.

Ang. nedsätt-
ning i grund-
skatterna och
lindring i rust-
nings- och rote-
ringsbesvären.

(Forts.)

Herr Jönsson i Gammalstorp: Jag tänker icke upptaga kammarens tid utan skall inskränka mig till att uttala mitt ogillande af regeringens hållning i denna fråga, och jag tror mig hafva goda skäl dertill. Då regeringen detta år upplöste Riksdagen och förordnade om nya val, så undanröjde regeringen derigenom den hjälp, som protektionisterna velat lemna jordbrukaren i hans betryckta ställning. Man hade väl kunnat förvänta, att regeringen, hvilken erkänt jordbrukets tryckta ställning, då hon undanröjde denna hjälp, skulle med all kraft arbetat för denna grundskatteafskrifning. Så har beklagligen emellertid ej skett. Vid frågans behandling i Första Kammaren har regeringen icke haft ett ord till försvar för densamma. Jag kan icke gilla detta regeringens beteende, ty jordbrukaren har med de största förhoppningar motsett denna skattelindring och ansett sig hafva regeringen på sin sida. Jag yrkar bifall till Andra Kammarens reservanters förslag.

Herr Sjöberg i Bodaryd: Då jag är motionär i frågan, skall jag inskränka mig till att på de skäl, herr A. P. Danielson anfört, yrka bifall till Andra Kammarens reservanters förslag.

Herr Nydahl: Då jag begärde ordet hade jag ingen aning om, att så många redan antecknat sig; eljest skulle jag icke hafva gjort det. Jag skall nu emellertid be att få begagna mig af detta tillfälle för att fästa kammarens uppmärksamhet på ett förhållande, som står i nära sammanhang med denna fråga, men som mig veterligen icke blifvit vidrördt vare sig i denna kammare eller i medkammaren, då denna fråga varit föremål för Riksdagens behandling, och det är, att det finnes en ganska talrik klass mindre jordbrukare, som äfven de på sätt och vis hafva att betala grundskatter, men hvilka ännu icke erhållit någon afskrifning. Jag menar de mindre jordbrukare, som innehafva mindre, afsöndrade lägenheter, för hvilka de betala så kallad afgäld till hemmansegarne. Dessa lägenheter, hvarom jag nu talar, kallas i min hembygd för torp. Jag vet icke, huru de benämnas i södra Sverige, men de torde der hafva något annat namn. Ifrågavarande lägenheter äro afsöndrade från hemmanet antingen på en viss tid — och i så fall på högst 50 år — eller för everlidelig tid, och den afgäld, som för dem betalas till hemmansegaren, är till sitt minimibelopp bestämd af Kongl. Maj:ts befallningshafvande och är ofta större men aldrig mindre än hvad den i förhållande till den afsöndrade egendomens storlek anses böra vara för att motsvara hemmanets grundskatter och öfriga onera. Denna afgäld innefattar således i sig bland annat äfven en del af hemmanets grundskatter. Men den grundskatteafskrifning, som redan är beslutad, har icke kommit de personer till del, som hafva att betala denna afgäld, hvilket, så vidt jag kan förstå bedöma saken, icke är med rättvisa och billighet fullt öfverensstämmande. Ty det torde väl icke kunna förnekas, att allt hvad som blif-

vit andraget till förmån för grundskatteafskrifningar icke minst har sitt berättigande i fråga om dessa små och vanligen fattiga jordbrukare, eller om man vill kalla dem arbetare, som jag här åsyftar. Jag trodde först, att detta förhållande skulle kunna ordnas på administrativ väg, men detta lärer nog icke gå för sig. För närvarande kan naturligtvis icke heller någonting af Riksdagen göras åt saken, men jag har icke desto mindre ansett mig böra fästa vederbörandes uppmärksamhet vid frågan, huru obetydlig den än må förefalla. Det vore enligt mitt förmenande önskligt, om vid en blifvande ny afskrifning af grundskatterna, som väl snart kommer att företagas, det stadgades såsom vilkor för att de respektive egendomsegarne skulle få tillgodonjuta denna nya skatteafskrifning, att de medgäfvade en så pass stor nedsättning i de dem tillkommande afgälder af berörda slag, som motsvarade den afskrifning, de sjelfva vilja komma i åtnjutande af.

Ang. nedsättning i grundskatterna och lindring i rustnings- och rotationsbesvären.

(Forts.)

Hvad nu sjelfva den föreliggande frågan beträffar, vill jag endast uttala den förmodan, att regeringen sjelf skall taga den i sina starka händer på den tid och på det sätt, som den finner lämpligt.

Herr Björkman: Ja, nu skulle man verkligen hitta på något splitter nytt för att kunna väcka någon uppmärksamhet i diskussionen, men detta är åtminstone mig omöjligt i en fråga, som så ofta diskuterats ända sedan år 1873. Sak och princip äro erkända af såväl Riksdag som regering. Jag hoppas och är öfvertygad om, att regeringen till nästa Riksdag skall framlägga ett förslag i den riktning, som jag förmodar skola framgå af den stundande voteringen. Jag tror, att hvarje riksdagsman står fast vid sitt ord, och många hafva sagt, då det är fråga om skattelindring, då vilja vi vara med. Derfor blir det säkerligen en stor majoritet för förslaget. Lika lifigt som jag är öfvertygad, att vi till nästa riksdag skola få ett sådant förslag, lika mycket beklagar jag, om det skulle komma i sammanhang med andra saker, såsom utsträckt värnpligt eller dylikt. Skola vi göra något för krigsmagten till lands och vatten, så böra vi göra det såsom en sak för sig. Jag yrkar bifall till reservanternas förslag.

Med herr Björkman instämde herr *Petersson* i Brystorp.

Herr *Petersson* i Eksebo: Som herrarne finna, har jag utan att angifva skäl antecknat mig såsom reservant mot statsutskottets föreliggande betänkande. Jag skall nu be att få anföra några sådana. Jag skulle kunnat fullt instämma med reservanternas från denna kammar, N. Olsson m. fl., men sådan deras reservation ursprungligen förelåg, fans der ett uttalande, som jag icke kunde gilla, och därför kunde jag icke då biträda densamma. Sedan detta uttalande blifvit ändradt, kan jag med fullt skäl biträda deras reservation. För öfrigt vill jag säga, att det är med ett visst vemod jag hör denna diskussion. Jag minnes mycket väl en tid, då jag som helt ung med ett visst intresse

*Ang. nedsätt-
ning i grund-
skatterna och
lindring i rust-
nings- och rote-
ringsbesvären.*

(Forts.)

följde de dåvarande Riksdagarnas förhandlingar öfver denna fråga, och jag erinrar mig derifrån, att jag knappast visste hvad jag mest skulle beundra, det segslitna motståndet mot frågan eller den ståndaktighet och kraft, hvarmed andra kämpade för reformens genomdrifvande. Detta motstånd har sedermera icke blifvit minskadt, oaktadt jag, för min del, får säga, att jag finner de skäl, som nu anförts mot reformen, icke varit särdeles goda.

De tyckas mig nästan allt för mycket likna svepskäl, ty vill man reformen, nog kunde den göras. Jag kan därför icke tro annat, än att det är viljan som fattas. Det vore mycket bättre, om de, som motsätta sig reformen, sade rent ut: vi vilja ingenting göra. Det vore åtminstone ett rent och ärligt språk. Nu säger man bland annat, att man vill icke gå in på någon vidare grundskatteafskrifning, förr änden kommer i samband med försvarsfrågan, hvilket nu icke är förhållandet. Men, mine herrar, förbättra vi icke vårt försvarsväsen? Jag tycker, att vi anslå så stora summor dertill, att den, som icke har allt för stora anspråk, verkligen borde kunna vara belåten. Och kunna följande Riksdagar fortgå på samma bana, så tror jag icke vi behöfva vara försvarslösa. För öfrigt har det sagts, att en utredning bör ske, innan någon ytterligare grundskatteafskrifning kan göras. Men hvad fordra herrarne för en utredning? Jo, säges det, vi vilja hafva en utredning, som visar att det finnas tillgångar att betäcka den brist i statsverkets inkomster, som skulle uppstå genom denna afskrifning. Ja, nog kan det finnas tillgångar dertill, om man vill använda de medel, som finnas. Jag är fullkomligt öfvertygad om, att om vi få en regering, som verkligen vill, att grundskatterna skola afskrifvas, nog kan det ställas så, att tillgångar dertill finnas. Hafva vi deremot en regering, som icke vill denna afskrifning, så nog kan den draga försorg om att tillgångarne blifva använda till andra ändamål, som enligt dess åsigt äro mera nödvändiga. Jag kan för min del icke finna något nödvändigare ändamål än att i någon mån söka afhjelpa det stora betryck, som för närvarande råder i landet. Många tro kanske, att detta betryck icke är så stort, men om de ginge till bygderna, så skulle de få se, huru hundratals jordbrukare måste jemte sina familjer gå från hus och hem och öfverlemna sina tillgångar åt fordringsegarne. Jag har sett åtskilligt i den vägen och vet att det icke kan nog starkt framhållas. Det skulle kunna vara mycket att ytterligare säga i denna fråga, men det torde tjena till ingenting att anföra något vidare, all den stund Första Kammaren besvarat framställningen med ett bleklagdt nej. Det smärtar mig verkligen, att jag vid hemkomsten måste säga till mina kommittenter: vi hafva ingenting kunnat uträtta för upphjelpandet af den betryckta ställningen i landet, utan endast beviljat anslag för ändamål, som kanske i många fall äro temligen tvetydiga.

Jag inskränker mig till att yrka bifall till den reservation, som af utskottets ledamöter från denna kammare blifvit afgifven.

Herr Ruhlin: Om jag än är af olika tanke med den del af landtmännen, som anse nödigt åsätta spanmålstullar, är jag dock ense med dem deruti, att det är rättvist och billigt, att en fortsatt grundskatteafskrifning göres.

Ang. nedsättning i grundskatterna och lindring i rustnings- och rotationsbesvären.

Här har talats om, att det borde ske en ytterligare utredning af frågan. Jag tror att den är så fullkomligt utredd, att någon vidare icke behöfves. Då man ganska lätt kan räkna sig till det belopp, som erfordras för en ytterligare afskrifning af 20 procent, och då detta belopp icke är synnerligen stort, jemfördt med här förut å hufvudtitlarne beviljade anslag, så synes det mig att man med litet god vilja mycket väl kunde gå landtmännens önsknningar till mötes. Det har för öfrigt vid denna riksdag icke iakttagits så stor sparsamhet, då det varit fråga om anslag på hvarjehanda områden, utan rätt många millioner hafva beviljats till ändamål, som enligt mitt förmenande mycket väl kunnat anstå. Det synes mig hafva varit bättre att använda dessa penningar till upphjelpande af det allmänna betrycket i landet. Det har förut, då det varit fråga om åsättande af spanmålstullar, framhållits, att, om också en och annan föreslagen tullsats icke kunde synnerligen hjälpa jordbrukarne, dess åsättande dock kunde tjena till att ingifva landtmannen mod; då vore det väl ännu mera skäl att använda ett medel, som verkligen hjälper och derigenom är i stånd ingifva mod.

(Forts.)

Jag tror, säga hvad man vill, att man icke kommer till något godt samarbete inom denna kammare, förr än denna fråga försvinner från dagordningen, och därför hoppas jag på en tillfredsställande lösning af frågan.

Jag skulle kunna inskränka mig till att instämma med Andra Kammarens reservanter, om icke i deras förslag på ett ställe förekomme en antydning om, att då frågan framdeles skulle lösas, denna lösning då skulle ske i samband med frågan om försvarsväsendet. Jag ber, då jag yrkar bifall till reservanternas förslag, få i protokollet antecknadt, att jag icke är af den åsigten, att dessa frågor böra vidare sammankopplas med hvarandra, utan att försvarsfrågan bör behandlas för sig och grundskattefrågan för sig, och att dessa båda äro frågor, som icke böra föranleda till något köpsläende på den ena eller andra sidan. Då medkammaren lemnat sitt bifall till utskottets förslag och det resultat således icke kan uppnås, som jag önskat, nemligen 20 percents afskrifning, ber jag dock få instämma med förut nämnda reservanter.

Herr C. Ifvarsson: Den nu förevarande frågan har så många gånger blifvit så grundligt diskuterad, att man föga kan hafva att tillägga, och jag hade därför icke heller tänkt taga till ordet, om jag icke tyckt mig finna, att man här fäst sig vid så många omständigheter, som enligt min tanke icke äro hufvudsak i frågan. Frågan har uppkommit och blifvit behandlad hufvudsakligen från tvenne stora synpunkter, den ena rent politiskt intresse och den andra statseko-

Ang. nedsätt-
ning i grund-
skatterna och
lindring i rust-
nings- och rote-
ringsbesvären.

(Forts.)

nomiskt eller stats-socialt hänseende, hvilket man vill säga. I poli-
tiskt afseende är det af vigt, att man om möjligt kommer till likstäl-
lighet i afseende på beskattningen, och detta är samt bör vara huf-
vudsaken. Den andra är den omständigheten, att, om under nuvarande
förhållanden en afsöndring från ett hemman skall ega rum och jorden
säljas styckevis, fordras skattläggning af densamma och stora omkost-
nader därför uppstå, i annat fall skall stamhemmanet svara för onera.
Kunde man nu afskaffa alla onera *på hemmanen*, så kunde man också
köpa och sälja jorden styckevis utan något besvär. Detta är enligt
min tanke den andra stora frågan, som sammanhänger med grund-
skatteafskrifningen. Den tredje omständigheten har väsentligen till-
kommit af de konjunkturer, som nu råda, och därför har man velat
påskynda ärendet.

Från början hade man tänkt sig att gå helt långsamt till väga
och verkställa afskrifningen i den mån statens tillgångar tillåto det
utan att höja andra skatter, och då trodde man det kunde gå så
successivt under 30 à 40 år. Att konjunkturerna nu blifvit sämre
har gjort, att man velat påskynda afskrifningen, och detta har nog
också skäl för sig under dessa omständigheter, men skulle icke hafva
det annars. Nu påstår man visserligen, att Första Kammaren bär
skulden till, att frågan förfallit vid denna riksdag, och det är nog
sant, men den har dock icke *hela* skulden, ty från denna kammare
har lemnats ett godt bidrag dertill, när anslaget till den stora pansar-
båten beviljades, och de många rösterna i denna kammare för detta
hafva utan tvifvel aflägsnat förhoppningen om att redan innevarande
år kunna komma till en verklig skatteafskrifning. Således får man
antaga, att, när Första Kammarens ledamöter icke velat gå in på detta
förslag, hafva de sökt skälen dertill deri, att det icke finnes nog till-
gångar för en afskrifning utan att pålägga nya skatter, hvarför de
ryggat tillbaka. Jag vill dermed hafva sagt, att det är icke utan skäl
de gjort detta. Jag föreställer mig dock, att man snart skulle kunna
göra något i det hänseendet, under förutsättning att den fråga, vi
hade under pröfning i går, eller den om nytt riksdagshus m. m. icke
går igenom i den slutliga voteringen. Går den der, skola svårigheter
uppstå emot skatteafskrifning under flera år. Vi äro dock icke på
det klara med den frågan ännu, men jag hoppas, att den skall få en
lyckligare lösning än frågan om pansarbåten i så måtto, att den afslås.

Som frågan nu står, kan man emellertid endast uttala en opinions-
yttring inom denna kammare i år, men detta kan möjligen medföra
en skatteafskrifning nästa år; detta är allt hvad man kan påräkna af
det beslut, man fattar, och till grund för ett sådant beslut kan otvif-
velaktigt den reservation, här föreligger, tjena. Den kan mycket väl
lämpa sig för eu opinionsyttring, men något annat blir det icke. Un-
der sådana förhållanden är det icke lönt att vidare hålla några långa
tal i frågan, och jag hemställer till alla dem, som nitälska för att
komma till en skatteafskrifning och få denna fråga, som står på dag-

ordningen löst, att icke upptaga tiden med alltför långa tal. Derför skall jag nu endast förena mig med dem, som yrka bifall till det slut, hvartill reservanterna kommit, utan att yttra mig om motiveringen.

Ang. nedsättning i grundskatterna och lindring i rustnings- och rotationsbesvären.

(Forts.)

Med herr C. Ifvarsson instämde herrar *Lyttkens, Göransson, Pålsson, Bromée, Svensson* i Rydaholm, *Johnsson* i Norr Kärra, *Andersson* i Hamra, *Akerlund, Larsson* i Viggetorp, *Andersson* i Lysvik, *Sahlström, Back P. Ersson, Ersson* i Westlandaholm och *Norrby*.

Vidare anförde:

Herr Jansson i Carlshed: Såsom det skarpaste argument mot oss protektionister har utbasunats, att vi icke vilja vara med om grundskatternas afskrifning. Men om man ser efter, hvilka namn finnas under dessa motioner, måste man finna, att åtminstone vi i denna kammare äro för afskrifningen.

Efter den utgång frågan nu fått i Första Kammaren, tyckes man icke kunna vinna något i år, och man tyckes alltid vara emot, då det gäller att lindra vår betryckta jordbruksnäring. Allt som försöktes stöter på omöjligheter. Detta ser visserligen besynnerligt ut, men det är så och synes icke kunna ändras. Hvad som nu förefaller mig besynnerligast är dock, att man här icke finner en enda ledamot närvarande af den regering, som dock vunnit sin popularitet just genom grundskatteafskrifningsfrågan, ehuru den visserligen tog med sig de der 12 dagarne! Det är besynnerligt, att ingen af regeringen vill lemna vidare upplysning om huru dessa sekelgamla orättvisor i framtiden skola lindras. Någon vidare afskrifning tyckes regeringen icke vilja hafva och tullar vill hon icke heller höra talas om.

Jag tror detta stärker hvad dagen sades, att efter sådant förfaringssätt blir missmodet i landet värre än förut och man anser sig icke kunna hysa stort förtroende till en sådan regering.

Emellertid som frågan nu stält sig kan jag icke annat än yrka bifall till reservanternas förslag.

Herr Nilsson i Wrängebol: Som herrarne veta, har äfven jag afgifvit en motion i syfte att erhålla en skattelindring och jag har dertill föranledts dels af jordbrukarnes närvarande tryckta ställning, dels deraf att, såsom numera temligen allmänt blifvit erkändt, dessa s. k. grundskatter äro en gammal orättvisa, men då min motion icke erhållit något understöd, skall jag icke fästa något vidare afseende vid densamma, utan förenar mig i det slut, hvartill reservanterna från denna kammare kommit, i det jag med afslag å utskottets betänkande yrkar bifall till reservationen.

Herr Peterson i Hasselstad: Min ställning till frågan har jag redan tillkännagifvit, då jag instämde med herr vice talmannen, men

Ang. nedsättning i grundskatterna och lindring i rustnings- och roteringsbesvären.

det var en talare på samma bänk här, som uppkallat mig. Då hans yttrande likväl redan blifvit besvaradt, dels af herr Ericksson i Bjersby dels af herr Pehr Pehrson i Törneryd bättre än hvad jag skulle kunnat göra, skall jag icke nu upprepa hvad de sagt. Det är dessutom redan så mycket taladt i denna fråga, att jag anser det enhvar nu bör yttra sig så kortfattadt som möjligt. Jag skall därför afstå från ordet och instämma med reservanterna.

(Forts.)

Herr Johnson i Hvetlanda: Jag skall ställa mig till efterrättelse herr Carl Ifvarssons uppmaning, att icke länge upptaga tiden och tror att en och hvar, som gör detsamma, dermed gör kammaren en mycket stor tjänst, i synnerhet som det icke kan vara mycket nytt att tillägga i denna fråga.

Jag skall därför nu också inskränka mig till att yrka afslag å utskottets och bifall till reservanternas förslag och ber få till protokollet antecknad, att jag instämmer i det af herr vice talmannen på förmiddagen afgifna yttrande.

Herr Ollas A. Ericsson: Då jag är en af dem, som undertecknat den af reservanterna i detta betänkande antagna motion, skall jag bedja att till denna långa diskussion få bidra med några få ord. Det yttrades häromdagen vid debatten om åsättande af tull å förädlade landtmannaprodukter, att man väl kunde inse det berättigade i att landtmannen begärde skydd, enär nästan alla artiklar han sjelf behöfde köpa voro fördyrade genom tullskydd, under det att deremot hans alster vore utan sådant. Var nu detta berättigadt, så anser jag nu den föreliggande skattelindringen så mycket mera vara af behovet påkallad och detta af följande skäl. För det första råder en mycket svår tid, som särskildt tränger sig på jordbrukaren, för det andra är den stora oegentligheten rådande, att jordbrukaren förutom den honom åsatta allmänna bevillningen för jordbruksfastighet åligger utgöra grundskatter samt rust- och roteringsbesvär, hvilka äro olika på olika orter och följaktligen äfven trycka ganska ojemnt. Men icke nog härmed, det åligger honom också att utgöra väghållningsbesväret, hvilket på orter, der gles befolkning gör sig gällande och landsvägarne gå genom stora skogar, är ganska kämbart, och dertill kommer, i många fall åtminstone, att ett jernbruk eller en industri ligger invid densamma, som oupphörligt genom sina stora transporter från och till verdensmarknaden förstör deras vägar, ändock industriegaren icke behöfver eller ens är skyldig kasta eu skofvel sand på densamma. Ja, jag kunde äfven här nämna byggnadsskyldigheten af prestgård, kyrko- och tingshusbyggnad m. m., som förut helt och hållet men äfven nu till största del åligger jordbrukaren.

Allt detta i samband med öfriga kommunalutskylder gör, att jordbrukaren är öfverlastad med skatter, hvilka till största delen, som jag förut nämnt, hvarken industriidkare, kapitalister eller tjänstemän veta

det ringaste af, och följaktligen ej kunna föreställa sig hans betryck. Det är för utjemmandet af dessa orättvisor, herr talman, jag ber få yrka afslag å utskottets hemställan och bifall till reservanternas förslag med ogillande af motiveringen, der det heter å sidan 9: »I fråga om den återstående hälften af dessa onera torde dess aflyftande från jorden möjligen böra ställas i samband med försvaret».

Ang. nedsättning i grundskatterna och lindring i rustnings- och roteringsbesvären.

(Forts.)

Herr Truedsson: Jag ber att få yrka afslag på utskottets hemställan och bifall till reservationen.

Herr Eklund: Då af historiens vittnesbörd framgår att de på viss jord hvilande grundskatter, samt rustnings- och roteringsbesvär tillkommit på ett sätt, hvars laglighet är omvistad; och då i följd deraf dessa skatters orättvisa är uppenbar och till och med af regeringen erkänd, så kan den omständigheten att de vunnit århundradens häfd ingalunda berättiga till deras fortfarande bibehållande; utan förklarar jag mig med de reservanter, som yrka på en snar afskrifning af de ifrågakvarande skatterna och deras ersättande med rättvisa och tidsenliga statsbidrag.

Herr Svensson i Lösen: Såsom väl de fleste af herrarne veta, har jag under gångna tider icke ansett, att en afskrifning af grundskatterna varit så fullt klar och rättvis, som jag önskat, gent emot andra senare tidens orättvisor, t. ex. bränvinsmedlens fördelning m. m. Jag har sålunda icke alltid stått på deras sida, som velat afskrifva grundskatter och indelningsverk. Men tiderna förändras och vi med dem. Då hans excellens statsministern för 2 å 3 år sedan i denna kammare från ministerbanken förklarade, att dessa skatter vore sekelgamla orättvisor, som borde afskaffas, lät jag min förra mening falla och var med om den afskrifning af 30 procent af grundskatter, rustnings- och roteringsbesvär, som då blef beslutad.

Men, mine herrar, jag har under flere år haft den uppfattningen och hyser den fortfarande, att det icke så mycket är dessa skatters orättvisa, som manar till en afskrifning, utan fastmera den omständigheten att man genom en afskrifning skulle erhålla en jemnare fördelning af jordens bördor, ett jemnare sätt att kunna skydda de inhemska näringarna. Det är därför som jag också i främsta rummet omfattat tanken att genom skyddstullar nå det stora målet att skydda våra näringar, så att jordbrukaren må kunna reda sig. Denna min uppfattning hvilar derpå, att om man afskrifver grundskatterna, så är det endast en trängre krets, som får nytta deraf. Om man deremot bortkastar vårt nuvarande tullsystem — det systemet nemligen att taga ut statens inkomster genom finanstullar, och i stället vänder sig till skyddstullsystemet, så skulle ingen rättvisligen kunna säga, att man vore så besjälad af egennytt, att man endast ville skydda en viss

Ang. nedsätt-
ning i grund-
skatterna och
lindring i rust-
nings- och rote-
ringsbesvären.

samhällsklass, utan det vore då allt det svenska arbetet, alla de svenska näringarna man beredde skydd.

Denna mening har jag haft länge, att det vore både nyttigare och rättvisare att skydda våra näringar genom tullar. Men den frågan har fallit för närvarande. Statsministern har satt sig bestämdt deremot både 1886 och vid innevarande års första riksdag. Och genom de nya val, som skett efter riksdagsupplösningen, har landet visat sig icke för närvarande vilja antaga något nytt tullsystem. Jag har då, med den kännedom jag eger om våra förhållanden på landsbygden, blifvit stäld i det predikamentet, att jag måste biträda reservanternas förslag om en ytterligare afskrifning af grundskatterna. Jag gör det därför att jag vet, huru synnerligt svårt det är stäldt med våra näringar, i all synnerhet med jordbruket.

Det är med mycken stor ledsnad, som jag inom denna kammare ofta hör, när allvarliga, fosterländska frågor behandlas, att sanningen icke alltid kommer till heders, att när man vill förfäktas en mening, öfverdrifter så lätt smyga sig in. Motståndaren blir icke trodd på sina ord, äfven om de äro än så sanna och sagda för att lemna upplysning åt konung och folk angående den verkliga ställningen i landet.

När man får höra något från en representants läppar, så bör man enligt min tanke kunna fordra, att det skall vara sant. Men för att visa, det man likaväl får höra öfverdrifter, ber jag att få citera ett yttrande, som för kort tid sedan blef fäldt af representanten för Askims och Säfvedals härad, då teaterfrågan var föremål för behandling i denna kammare. Han yttrade sig då på följande sätt:

»Men jag för min del vet icke af något *allmänt* betryck. Jo, det hvilar ju ett betryck öfver hela den civiliserade världen. Men detta är icke något särskildt utmärkande för Sverige ensamt. Det är beroende af den tid, i hvilken vi lefva, då kommunikationsväsendet genom ånga och electricitet genomgått en fullständig förändring, och då nya åsigheter om tingen och samhället brutit sig fram. Men ett betryck särskildt för Sverige känner jag icke till annat än det, att en stor del af medelklassen under de gynsamma tiderna efter sista kriget störtat sig i oförsigtiga egendomsspekulationer. Man har köpt dyrt; så kom ett prisfall, och nu, när räntorna och amortisationerna skola betalas, kan man icke honorera dem. Så blir det betryck bland dessa, och det är den klassen, som skriker för att de få sälja till annat pris än de gifvit sjelfva. Men så går det ju alltid med spekulationer; den som öfverspekulerar han går under. Hos svenska folket, hos den svenska bonden har jag deremot icke funnit att ett sådant betryck eger rum. Jag har haft och har fortfarande den åran att vara nämndeman för Askims härad och jag har derigenom kommit i beröring med en massa småfolk, men jag har icke kunnat finna, att något betryck varit rådande bland dem.»

Jag deremot har en helt annan uppfattning om förhållandena. För att framvisa en bild på huru illa det står till med vissa för-

hållanden inom jordbruket, tillåter jag mig uppläsa något ur en upp- *Ang. nedsätt-*
 gift, som jag, innan jag reste hit, erhöll af domaren i trakten. Denna *ning i grund-*
 uppgift upptager den köpeskilling, som åtskilliga fastigheter derstädes *skatterna och*
 betingat under olika tider. Så till exempel såldes Rödebyholm, som *lindring i rust-*
 är $\frac{5}{8}$ mantal, 1859 för 50,000 kronor och 1877 för 30,000 kronor; *nings- och rote-*
 Ryd, om $\frac{1}{4}$ mantal, 1857 för 20,000 kronor och 1870 för 14,600 kronor; *ringsbesvären.*
 samt Stubbetorp om $\frac{59}{96}$ mantal år 1857 för 25,000 kronor och 1869 *(Forts.)*
 för 19,000 kronor. Hvad beträffar det hemman, Lösen, der jag self
 bor, ber jag få nämna, att detta hemman, som är $\frac{11}{24}$ mantal, såldes
 1842 med inventarier för 20,000 kronor och 1854 för 18,000 kronor,
 hvilket belopp dock måhända, då inventarierna inräknades, utgjorde
 1,000 kronor mer, 1865 för 15,000 kronor och 1885 den 30 december
 för 12,000 kronor. Detta allt torde bevisa, att det icke är en sann
 uppgift om ställningen, som representanten för Askims och Säfvedals
 härad lemnat. Detta tror jag litet hvar kan attestera. Ser man när-
 mare på dessa siffror, så skall man finna, att det icke är ett prisfall
 för dagen eller för sista decenniet, utan att jordvärdet, som hållit sig
 uppe vid ungefärligen samma pris ända till slutet af 1850-talet, der-
 efter börjat sjunka. Det är dessutom att märka härvid, att en hel
 generation sedan dess arbetat på denna jord utan att försämma den-
 samma i något afseende, och hvad särskildt Lösen beträffar, vill jag
 nämna, att detta hemman sedan 1862 icke haft någon skog, som i ett
 eller annat afseende kunnat inverka på prisets fall, utan det är jord-
 värdet, som faller.

Under sådana förhållanden och då de tankar jag har om sättet
 för landets bergande från fullständig ruin och olycka genom att skydda
 oss från utländska produkter icke vunnit genklang hos folket i dess
 helhet, så finner jag mig manad att söka taga den hjälp, som står att
 finna, för att rädda hvad som räddas kan. Jag inser mycket väl att,
 om man vill afskrifva grundskatter ännu mer än som hittills skett,
 så är detta dock ett svagare medel, som äfven faller ojemnt, än om
 man genom tull söker utestänga utländska varor från vår marknad
 och sålunda tvingar utländingen att betala en del af våra tullumgälder,
 ty få vi tull bestämd, så blir det icke vi ensamma, som få betala
 dessa tullsatser utan denna kostnad kommer att drabba äfven utlän-
 dingen. Men att söka bota det onda genom grundskatteafskrifning
 har till följd, att endast svenska medborgare drabbas af den förlust,
 som jordvärdets sjunkande medför. Då man emellertid nu icke har
 något annat att välja på, så skall jag vara med om, att en ytterligare
 afskrifning af 20 procent å grundskatter och indelningsverk må, såsom
 man här påpekat, åvägabringas. Men jag ser väl, att detta nu endast
 är ett spegelfäkteri, en opinionsyttring från denna kammares sida och
 ingenting annat. Hade herr statsministern behagat öfvervara detta
 sammanträde, kunde han möjligen gifvit oss något hopp i denna
 svåra tid.

Jag yrkar emellertid bifall till reservanternas förslag.

Ang. nedsättning i grundskatterna och lindring i rustnings- och rotationsbesvären.

I detta yttrande instämde herrar *Ericsson* i Norrby och *Odell*.

Herr talmannen, som nu återkommit, öfvertog ledningen af förhandlingarne och lemnade ordet till:

(Forts.)

Herr Larsson i Mörtlösa, som yttrade: Då Riksdagen för några dagar sedan beviljade lindring i en del jordbrukares hårda vilkor, tycker jag att det är origtigt, att den öfriga delen af dem icke skall få någon nedsättning. Detta skulle visserligen medföra en statsutgift på ett par millioner kronor, men då Riksdagen nyligen beviljade 3 millioner kronor till en ny pansarbåt, tycker jag det icke är rätt att nu säga nej. Derfor beklagar jag den utgång frågan fått i Första Kammaren och yrkar bifall till reservanternas förslag.

Vidare anförde:

Herr Johansson i Löfåsen: Då Första Kammaren redan afslagit motionerna och bifallit utskottets förslag, torde ingenting nu kunna vinnas, huru än denna kammare besluter; men det oakadt skall jag yrka bifall till den reservation, som af Andra Kammarens ledamöter i statsutskottet afgifvits, och afslag på utskottets hemställan.

Herr Jonson i Fröstorp: Sedan Första Kammaren nu afslagit den föreliggande frågan, kan väl föga vinnas; men jag kan dock icke underlåta att vid detta tillfälle säga några ord i frågan.

Vid 1885 års riksdag yttrade, såsom de då varande ledamöterna af denna kammare torde påminna sig, herr statsministern, att grundskatterna utgjorde en sekelgammal orättvisa. Riksdagen fattade också sitt beslut i öfverensstämmelse dermed och godkände derigenom statsministerns uttalande. Vid början af den upplösta Riksdagen fann man både af frontalet och statsverkspropositionen, att det i statskassan fans ganska stora öfverskott, ja, de voro så stora, att man alls icke behöfde några nya tullsatser. Man kunde följaktligen hoppas, att detta stora öfverskott i statskassan i främsta rummet skulle användas till infriande af det gifna löftet om de sekelgamla orättvisornas afskaffande. Äfven frihandlarne hafva mer än en gång framhållit, att staten hade så stora öfverskott, att inga tullar behöfde åsättas.

Jag har varit med om att underskrifva herr Liss Olof Larssons motion i den tron, att statskassan skulle tillåta denna lilla afskrifning af 20 procent. Jag beklagar, att jag nu icke ser någon på statsrådsbänken, som kan lemna upplysningar om huru härmed förhåller sig samt huru det stora öfverskottet försvunnit, äfvensom om huru mycket verkligen finnes att tillgå. Vid behandlingen af frågan om den stora pansarbåten framhölls det, att några verkstäder skulle gå under, om icke Riksdagen anslog medel till denna båt, och det skulle vara så olyckligt, om några verkstadsarbetare blefve utan arbete. Men nu gör

man sig intet samvete af att tiotusentals jordbrukare gå under. Det är som om det skulle så vara; det är enligt naturens ordning; och sådan är ställningen både inom och utom landet. Men jag beklagar om det skulle så gå, att jordbruket går under, ty då kommer troligen vår kredit i utlandet att ställa sig derefter, och sedan kan vår modernäring aldrig upphjelpas.

Ang. nedsättning i grundskatterna och lindring i rustnings- och rotationsbesvären.

(Forts.)

På grund af hvad jag nu haft äran anföra, yrkar jag afslag på utskottets förslag och bifall till Andra Kammarens reservanters förslag.

Häruti instämde herr *Nilsson* i Råby.

Herr *Bondeson*: Då jag begärde ordet, var det på grund af ett yttrande utaf herr *Hammarberg*, som sade, att han icke kunde vara med om någon ytterligare uppoffring för jordbruket.

Jag förstår icke hvad meningen var med detta uttryck. Då grundskatterna äro erkända såsom sekelgamla orättvisor, böra de också rättvisligen aflyftas. Huru de sedan skola fördelas, blir en annan sak. Derom tror jag nog regeringen drager försorg. Hvilka uppoffringar har man gjort för jordbruket? Äro de 30 procentens afskrifning så mycket, då vi i vederlag härför måste utsträcka värnpligten? Jag för min del skall gerna gå in på att återbetala dessa 30 procent mot att mina söner finge slippa värnpligtstvänget. Denna afskrifning var ingenting att tacka för.

Herr *Bokström* ville visa, att landets skatteförmåga *nu*, jemförd med 1885 års statsreglering, nedgått och ansåg, att tiden, sedan dessa 30 procent afskrefvos, hade varit så knapp, att man ännu icke vunnit tillräcklig erfarenhet för att å nyo kunna göra en afskrifning. Han ansåg vidare, att jordegarna fått någonting med af de 10 procent, hvarmed kronoarrendatorernas arrendeafgifter nyligen nedsattes, äfvensom att det varit till jordbrukarnes fördel, att Riksdagen medgifvit båtsmanshållens sättande på vakans. För min del kan jag icke inse vare sig den ene eller den andra fördelen och allra minst den senare, när man för att få denna måste betala med kontanta penningar. Jag kan icke underlåta att uttrycka min förvåning öfver detta slags sätt att hjälpa jordbrukaren.

Af herr *Fricks* anförande på förmiddagen vill det synas, som om äfven han uppfattat frågan så, »att den ena eftergiften efter den andra äro gjorda åt jordbrukare, af alla dem som icke äro jordbrukare, samt att hemmansinnehafvare och äfven deras efterträdare öfvertagit hemmanen med lägre värde, vare sig genom köp eller på annat sätt, och att dessa skatter för längesedan antagit naturen af i hemmanen intecknade räntor».

Detta synes mig vara en advokatyr, att dermed söka bortresonera sanningen af den orättvisa skattebördan, vi jordegare till viss jordnatur draga gent emot säteri- och frälseinnehafvare; — men hurudana se bevisen ut, som stöda sig på i våra hemman intecknade räntor?

Ang. nedsättning i grundskatterna och lindring i rustnings- och rote-ringsbesvären.

Jo, våra förfäder hafva åtagit sig rust- och rotehållet emot att de och deras etterkommande skulle slippa de årliga utskrifningarne; — men huru hafva vi undslupit dessa? Fick det natur af i hemmanen in-tecknade räntor, då bondeståndet vid 1812 års riksdag vardt af de öfriga stånden tryckt i minoriteten? För min del anser jag att, om rättvisa

(Forts.)

och billighet skola följas åt, vi rust- och rotehållare borde vara frie från ettdera, antingen rust- och rotehållet, eller de årliga utskrifningarne, hvilka senare jag betraktar liktydiga med nuvarande värnpligt. Jag yrkar afslag å utskottets betänkande och sluter mig till det af reservanterna i ämnet afgifna förslag.

Herr Bengtsson: Då så många skäl anförts för grundskatternas afskrifning, skall jag icke försöka framdraga några vidare. Men med anledning af några uttalanden af stadsrepresentanterna på blekinge- och upsala-bänkarne derom, att denna afskrifning skulle vara en så stor skänk, som derigenom skulle gifvas åt jordbrukarne, skall jag be att få nämna, att sådan afskrifning, som landtbruket nu begär af statsverket, hafva städernas jordbrukare redan för lång tid tillbaka erhållit. År 1838 ingick nemligen städernas befolkning till Kongl. Maj:t med anhållan om att få fördelade de kostnader, som häftade vid den rote-rade jorden i städerna i och för underhåll af båtsmanshållen, på icke blott annan fastighet, utan äfven på öfriga beskattningsföremål; och Kongl. Maj:t fann i resolution den 21 september påföljande år denna anhållan vara med all rättvisa och billighet förenad. Då Kongl. Maj:t 1839 kunde anse det vara med billighet och rättvisa förenadt, att jordbrukarne i städerna finge öfverflytta kostnaderna för båtsmanshållen så väl på annan fastighet som på andra beskattningsföremål, kan jag icke se, hvarföre representanterna från städerna finna det så obilligt, att jordbrukarne vilja hafva sina skatter fördelade och blifva af med en del af den tunga, som i detta afseendet nu hvilar på jorden. För min del har jag icke ringaste fördel af att yrka på vare sig grundskattelindring eller någon annan dylik, ty jag är innehafvare af sådan jord, att det bekymrar mig föga, om denna afskrifning går eller icke.

Men jag inser icke desto mindre, hvilket svårt och orättvist onus vidlåder vissa utaf mina grannars egendomar, och det är därför som jag för min del vill underkasta mig deltagandet äfven i dessa kostnader sedan de blifvit aflyftade och jemnare fördelade. Jag anhåller därför, herr talman, om afslag å utskottets betänkande och bifall till reservanternas från Andra Kammaren förslag.

Herr Martin: Då det förekommer mig fullkomligt onyttigt att i denna fråga — i synnerhet med afseende å det slut, hvori Första Kammaren deruti stannat — vara vidlyftig, skall jag fatta mig kort och icke öfva min kraft på att söka framlägga några nya skäl. Med hänvisande endast till de af utskottet framlagda grunder, skall jag yrka bifall till utskottets betänkande.

Af något vemod känner jag mig dock dervid icke rörd, såsom en ärad talare midt emot mig på smålandsbänken, utan öfverlemnar jag denna känsla helt och hållet åt dem, som erfara misräkning, så snart något motstånd möter ett förslag, som afser lindring för en enskild, öfver hufvud taget rätt lyckligt lottad klass på de andra klassernas bekostnad. Herr talman, jag yrkar bifall till utskottets betänkande i denna punkt.

Ang. nedsättning i grundskatterna och lindring i rustnings- och rotationsbesvären.

(Forts.)

Herr Sjöcrona: Då jag icke brukar upptaga kammarens tid och uppmärksamhet så särdeles länge, och jag icke heller har mycket att säga, så skall jag vara ganska kort. Men sedan nu diskussionen tagit formen af en öppen votering, kan jag icke underlåta att angifva min ståndpunkt till frågan, icke så mycket för att lemna någon upplysning till kammarens ledamöter, ty de flesta torde nog känna min åsigt förut, utan egentligen för att speciminera för mina valmän vid det blifvande riksdagsmannavalet. Jag ber sålunda att få tillkännagifva, att jag kommer att rösta för utskottets förslag.

»Tiderna förändras, och vi med dem», sade en talare på blekingebänken för en stund sedan. Detta är verkligen en sanning. Under hela riksdagen vid hvar enda anslagsfråga, den må hafva varit af aldrig så stor vikt, har jag hört anföras såsom skäl emot anslagets beviljande dessa tider af nöd och elände i landet, och att man icke törs komma hem till sina kommittenter, om man t. ex. röstat för ett anslag af 73,000 kronor till eu inskrifningshistoria eller dylikt. Men *nu*, när det gäller att på rak arm bevilja ett anslag på två millioner till våra jordbrukare, då är man genast med derom. Herr talman! Man kan verkligen säga att tiderna förändras — och det ganska fort ändå!

Herr Westrin: Jag anhåller att för ett par ögonblick få taga kammarens tid och tålmod i anspråk, för att få till protokollet bevarad min åsigt i frågan. Jag finner tiderna väsentligen förändrade sedan år 1885, då man vid beviljande af 30 procents afskrifning af grundskatter och indelningsverk hoppades hafva för en längre tid aflägsnat vidare tal om den saken. Men den allmänna ekonomiska ställningen i landet har sedan dess betydligt försämrats, och detta har efter mitt förmenande särskildt drabbat jordbruket. Jag finner det därför vara alldeles nödvändigt att göra något för att lindra detta tryck, emedan jag icke kan vara med om att lindra det på ett sätt, som för en del af kammarens ledamöter otvifvelaktigt varit mest behagligt, genom spanmålstullar. Jag ser därför icke annan utväg, än att fortgå på den skattelindringarnas bana, som beträddes år 1885, och hvars befogenhet Riksdagen då erkände. *Om och i hvad mån* en sådan fortsättning kan ske, beror på statsverkets finansiella ställning, hvarom jag icke eger tillräcklig kannedom. Då jag emellertid af de upplysningar, som under diskussionen framkommit, trott mig

Ang. nedsättning i grundskatterna och lindring i rustnings- och rotationsbesvären. finna, att statsverket skulle kunna genom inkomster från annat håll betäcka den brist, som genom en 20 procents afskrifning skulle uppstå, ber jag få tillkännagifva — särskildt i hopp att derigenom kunna få bilagdt ett eljest ständigt återkommande tvistefrö — att jag kommer att med min röst bidra till att få reservanternas förslag antaget.

(Forts.)

Herr Anderson i Tenhult: Då jag är en af motionärerna i den förliggande frågan, anhåller jag äfven få nämna några ord. Af lätt insedda skäl är naturligt, att jag icke kan vara belåten med utskottets hemställan. Jag är ej heller tillfredsställd med det förslag, som reservanternas från denna kammare framlagt, emedan jag anser, att de borde gått något längre än de gjort. Jag vet visserligen att det i sak icke gagnar så särdeles mycket att nu framställa något yrkande. Men jag vill dock likväl för min del, med ogillande af motiveringen, biträda det slut, hvartill denna kammares reservanter hafva kommit.

I detta yttrande instämde herr *Andersson* i Knarrevik.

Herr Jönsson i Mårarp: Jag ber blott att få till protokollet antecknad att jag med ogillande af motiveringen instämmer i reservanternas yrkande med särskildt fäst afseende på punkten c).

Herr Dahn: Då Första Kammaren afslagit alla skattelindringar, har den äfven gifvit till känna, huru den vill hjälpa jordbruket och framför allt *hvilka* bland jordbrukarne den vill hjälpa. Det är de mindre jordbrukarne, som ega och bruka den berustade och roterade skattejorden, det är dessa mindre jordbrukare, som skulle få hjälp genom en grundskattelindring. Men *dem* vill naturligtvis Första Kam-maren icke bringa någon hjälp. De större jordbrukarne deremot, som innehafva frälsejorden, hafva liten eller ingen käuning af vare sig grundskatter eller indelningsverk. För dem spelar rågtullen hufvud-rolen. Och jag tror att herr Sjöcrona, derest icke en skattereform snart genomföres, ej behöfver betvifla, att spanmålstullar komma att snart nog påläggas.

För öfrigt yrkar jag bifall till reservanternas hemställan.

Herr Hay: Jag har visserligen på förmiddagen biträdt dem, som yrkat bifall till utskottets förslag, i ty att jag instämde med en talare, som yttrade sig i den rigtningen. Men jag har dock, då jag hört en stadsrepresentant uppträda till förmån för reservanternas förslag, ansett det vara skäl att uppträda för att be att få påpeka, att om en sådan afskrifning, som här är i fråga, skulle komma till stånd, så borde också godtgörelse lemnas åt andra näringar än endast jordbruket. Vi finna i våra städer andra näringar, som kanske lida lika mycket som jordbruket, nemligen handtverkerierna, och att de icke hafva så ljusa ögonblick är gifvet. Om den ena skall hafva skydd eller godtgörelse, så bör också den

andra hafva det, och är man väl inne på detta eviga skyddssystem, så blir resultatet det, att hvar och en, som icke har skydd, den vill blifva skyddad mot den andra, som hafva skydd, och att hvar och en, som erhållit skydd, den vill hafva mera skydd. På denna grund kan jag icke vara med om dessa afskrifningar. Jag vill icke fästa mig vid den afskrifning af grundskatt m. m., som egde rum förra gången, ty den skedde emot vederlag. Men något vidare fortgående på den banan bör icke enligt min mening ega rum utan vederlag.

Då jag nu har ordet, vill jag tillbakavisa den tillrättavisningen, som jag med förargelse hört ofta förekomma här, då man sagt: ni som äro nyvalda, hvad hafva ni med denna fråga att göra, ni äro valda för att motverka rågtullen och hafva icke med något annat att skaffa. Härpå vill jag svara: vi äro valda för att afgifva vårt votum och vårt yttrande i hvarje fråga, som till behandling här förekommer. Och den beskyllning, som framkastats, att vi icke förstå andra frågor än de som handla om rågtull, tillbakavisar jag såsom obehörig. Hvad sjelfva saken angår, yrkar jag bifall till utskottets förslag.

Herr Lagerberg: Då jag nyss blifvit citerad i anledning af mitt yttrande i teaterfrågan af en talare på blekingebänken, hvilken anförde, att ställningen i hans hembygd vore så dålig, skall jag såsom stöd för hvad jag yttrat angående ställningen i min hembygd be att få citera Konungens befallningshafvandes i Göteborgs- och Bohus län nyligen afgifna femårsberättelse för åren 1881—1885, der man finner att, hvad exekutionsväsendet i länet angår, så har antalet af de af Kongl. Maj:ts befallningshafvande handlagda skuldfordringsmål varit:

År 1881	2,476
» 1882	2,721
» 1883	1,965
» 1884	1,876
» 1885	1,694

Häraf synes mig framgå, att då skuldfordringsmålen år 1881 uppgingo till ett antal af 2,476 och år 1885 till endast 1,694, detta synes vara ett tydligt bevis på, att ställningen icke försämrats inom Göteborgs- och Bohus län åtminstone. Hvad städerna beträffar upplyser samma berättelse angående Göteborg, att skuldfordringsmålen antal derstädes utgjorde:

År 1881	580
» 1882	488
» 1883	437
» 1884	374
» 1885	392

Ergo är ställningen i Göteborg sådan, att då år 1881 handlades 580 skuldfordringsmål, så handlades år 1885 blott 392. Ställningen

Ang. nedsättning i grundskatterna och lindring i rustnings- och rotationsbesvären.

(Forts.)

Ang. nedsättning i grundskatterna och lindring i rustnings- och rotationsbesvären. i Göteborg har således från det första året till det sista mycket förbättrats. Det samma har förhållandet varit i Uddevalla. Således har jag tillåtit mig att med siffror visa, att i fråga om min hembygd ställningen icke varit så förtviflad, som den framstälts jemt och samt vid behandlingen af alla frågor, som här i kammaren förelegat. Jag vill

(Forts.)

icke inlåta mig på frågan om grundskatterna, deras historiska berättigande eller finansiella betydelse. I dessa frågor är jag alldeles för litet hemma, för att våga påkalla kammarens uppmärksamhet. Men, då jag har ordet, skall jag be att få fästa uppmärksamheten på en annan synpunkt, som jag icke hört påpekas förut. Här säges nemligen i fråga om grundskatteafskrifningen, att den skulle vara en eftergift för landets jordbrukare af 1,900,000 kronor. Detta är naturligtvis en *ärlig* eftergift, men om jag kapitaliserar beloppet, så blir det en summa af 38,000,000 kronor. Man bör således icke tala om en eftergift af 1,900,000 kronor, utan om ett efterskänkande af 38,000,000 kronor.

Det finnes — det är sant — många hemmansegare i Sverige. Men jag vill fästa uppmärksamheten på, att landet äfven hyser andra invånare än hemmansegare. Vi äro här för att stifta lagar för svenska folket och icke för att stifta lagar ensidigt för en del af svenska folket.

Herr Petersson i Brystorp: Jag skulle icke hafva begärt ordet, om jag dertill ej blifvit uppkallad af en talare från Jönköping, som påstod, att industrien vore lika mycket i behof af skydd som jordbruket. Men så är visst icke förhållandet, ty om industrien icke bär sig, gifver den icke någon skatt till kronan, hvaremot jordbruket, om det också är färdigt att gå under, icke desto mindre måste fullgöra sin skattskyldighet till staten.

Herr Anderson i Tenhult: Jag har blifvit uppkallad i följd af ett yttrande af min länskamrat.

Han nämnde, att tullar å tändstickor vore mer till skada än gagn för fabrikationen. Var det hans allvar, hvarför motionerade han då icke vid Riksdagens början om borttagandet af denna tull? Jönköping, det samhälle han representerar, har en befolkning af omkring 20,000 invånare. Det bidrag, som denna befolkning lemnar till landets försvar, utgöres af $5\frac{6}{8}$ rotehållare, och vakansafgiften derför utgör, enligt hvad af landstingets tidskrift inhemtas, 400 å 420 kronor pr år, — således icke stort mer än hvad vi på landsbygden få betala för två rotar. Gent mot detta ringa bidrag till landets försvar har staden $11\frac{1}{4}$ mantal skattefri donationsjord, och dessutom, liksom öfriga städer, stora inkomster i bränvinsmedel, förutom tolagsersättning. Då man nu vet detta, kan man verkligen förundra sig, att denne samme talare kan uppträda och yrka afslag å den billiga framställning om skattelindring, som från landtmännens sida nu göres.

Herr Hay: Gent emot den talare, som yttrade sig näst före den siste, ber jag få säga, att de så kallade sekelgamla orättvisorna snart blifvit rättvisa. Mot den siste talaren vill jag erinra, att den tull, fem öre pr kilogram, hvilken är åsatt tändstickor, varit mig och mina konkurrenter, det vill säga samtliga tillverkare af tändstickor, till mycket mehn. För några år sedan väcktes, på mitt initiativ, motion vid Riksdagen om afskaffandet af denna tull på den grund att tyska kejsarriket, som någon tid förut satt en införselstull å tändstickor till 3 riksmark pr 100 kilo, hade derjemte förklaradt att om något land, med hvilket Tyskland befunno sig i affärsbindelse, hade högre införselstull å varor i allmänhet än den i Tyskland gällande, så kunde utan vidare tullen höjas till belopp, som motsvarade det främmande landets införselstull å samma vara. För att förekomma en höjning i den tyska införselstullen å tändstickor ansågs således nödigt att den svenska tullen, såsom mera än dubbelt högre än den tyska, helt och hållet afskaffades. Men ehuru det påvisades att den tull, som tändsticksinförseln — tändsvamp inberäknadt — årligen inbragte svenska statsverket, endast var 35 kronor, så sade Riksdagen dertill nej, med den påföljd eller möjligen äfven af andra orsaker att tändstickstullen i Tyskland höjdes till nu gällande 10 riksmark pr 100 kilogram.

Ang. nedsättning i grundskatterna och ändring i rustnings- och rotationsbesvären.
(Forts.)

Herr Ekeborgh: Jag skall helt enkelt anhålla att få yrka bifall till reservanternas förslag.

Herr Anderson i Tenhult: Jag begärde ordet med anledning af ett yttrande från min länskamrat, herr Hay. Han sade, att om den ene har skydd, borde äfven den andra komma i åtnjutande deraf. Det är också min mening, ty det har alltid varit min sträfvan att rättvisa må vederfaras den ene så väl som den andre. Jag hade blott önskat, att samme talare, då tullfrågan var före, särskildt då motionen om skydd för tändstickor, hade sagt detsamma som han nu yttrat. Det fabrikat, han tillverkar, nemligen tändstickor, har ett tullskydd af 5 öre pr kilogram, emballaget inberäknadt. Då tullfrågan nyligen behandlades här, yrkade han afslag å alla framställningar om tullsatser, men nämnde icke ett ord om att borttaga tullen å den vara, han sjelf tillverkar. Men det är mycket lätt att förstå, då man erinrar sig, att vid föregående riksdag utdelades här i kammaren en af samma talare till riksdagsmännen stäld skrift, hvori han begärde, att tull å tunnplåt, som användes till emballage å tändstickor, icke måtte blifva åsatt. Han vill således hafva tull å den vara han sjelf tillverkar, under det han anser att det är orätt få tull å landtmannaprodukter och de varor, han för sin fabrikation behöfver införa från utlandet.

Jag yrkar bifall till reservanternas förslag.

Herr Hay: Jag ber om ursäkt, för det jag tager kammarens tid i anspråk med en sak, som ju icke hör hit; men då man anfaller mig,

Ang. nedsättning i grundskatterna och lindring i rustnings- och rotationsbesvären. anser jag mig skyldig att försvara mig. Min länskamrat frågade, hvarför jag icke, då jag anser mig hafva skada af tändstickstullen, vid innevarande riksdag väckt motion om dess afskaffande. Jo, det är därför, att jag icke velat betunga Riksdagen med ytterligare arbete för att afskaffa en tullsats, som jag anser alldeles oskadlig, då importen är ett minimum men exporten deraf högst betydlig.

(Forts.)

Herr Nyström: Jag ber endast få gifva tillkänna, att jag yrkar bifall till reservanternas förslag, icke för att »speciminera», utan emedan jag känner mig öfvertygad af de utaf dem anförda skälen. Derjemte ber jag att få särskildt hänvisa till hvad som här för en stund sedan anfördes af herrar Jöns Bengtsson i Gullåkra och Westrin.

Öfverläggningen var nu slutad. Enligt de yrkanden, som derunder blifvit gjorda, framstälde herr talmannen proposition *dels* på bifall till utskottets hemställan i första och andra punkterna af förvarande utlåtande, *dels* på afslag derå och bifall till den af herrar N. Olsson m. fl. afgifna reservationen, *dels* ock på bifall till denna reservation med den deri af herr Johnsson i Thorsberg yrkade ändring; och fann herr talmannen den andra af dessa propositioner hafva blifvit med ja besvarad. Votering blef emellertid begärd, i anledning hvaraf och sedan till kontraproposition antagits yrkandet om bifall till utskottets ifrågavarande hemställan, nu uppsattes, justerades och anslogs en så lydande voteringsproposition:

Den, som vill, att kammaren, med afslag å statsutskottets hemställan i 1 och 2 punkterna af utlåtandet n:o 49, bifaller den af herrar N. Olsson m. fl. afgifna, vid utlåtandet fogade reservationen,

röstar Ja;

Den, det ej vill,

röstar Nej;

Vinner nej, har kammaren bifallit utskottets omförmälda hemställan.

Omröstningen utföll med 131 ja mot 53 nej; hvadan kammaren fattat sitt beslut i enlighet med ja-propositionens innehåll.

§ 3.

Föredrogs bevillningsutskottets memorial, n:o 15, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut rörande vissa delar af bevillningsutskottets betänkande n:r 8, angående vilkoren för tillverkning af bräuvin.

1 punkten.

Lades till handlingarna.

2 punkten.

I denna punkt anmälde utskottet, att dess förslag till lydelse af § 11 i förordningen angående villkoren för tillverkning af bränvin af Första Kammaren godkänts, hvaremot Andra Kammaren återförvisat paragrafen till utskottet; och hemställde nu utskottet, att kammaren ville fatta definitivt beslut beträffande utskottets ifrågavarande hemställan.

Sedan i anledning häraf § 11 uti utskottets i utlåtandet n:r 8 framlagda förordningsförslag blifvit uppläst, begärdes ordet af

Herr Ahlsström, som yttrade: Anledningen dertill, att denna paragraf blifvit till utskottet återmitterad, var, såsom herrarne torde erinra sig, den, att en ledamot här i kammaren anmärkte, att, såsom man förmådde genom förbiseende, ett stadgande i 1882 års författnings 3 § 3 mom., nemligen: »Har tillverkningsrätten upphört på grund af anmälan efter olyckshändelse, hvarom i § 7 nämnes, skall vid medeltalberäkningen icke det tillverkningsdygn medtagas, hvarunder afbrottet skedde» icke blifvit ur den föreliggande paragrafen uteslutet. Det skulle ju om en sådan uteslutning skett kunnat komma att inträffa, att en bränvinsbrännare, som under en ganska lång tid tillverkat ett mindre belopp än som är bestämdt såsom den minst tillåtna kvantiteten pr dag och således derigenom åsamkat sig skyldighet att utgifva den stadgade afgiften af 10 öre pr liter, hvarmed tillverkningen i medeltal pr dygn räknadt understigit hvad författningarna föreskrifva, skulle, om en eldsolycka egde rum, komma ifrån den skyldighet han redan åsamkat sig. Att någon rättvisa skulle kunna finnas deri, att en skyldighet skulle försvinna genom inträffad olycka, kan jag icke fatta.

Då emellertid frågan förekom inom utskottet, ville majoriteten icke gå in på att ett förbiseende egt rum, utan ansåg att paragrafen borde bli oförändrad bibehållen. På grund deraf och då Första Kammaren godkänt denna hemställan, torde paragrafen i sitt nuvarande skick af kammaren godkännas.

Vidare anfördes ej; kammaren godkände utskottets i betänkandet n:o 8 framställda förslag till lydelse af ifrågavarande 11 §.

§ 4.

Till afgörande företogs vidare bevillningsutskottets betänkande, n:o 16, angående ännu oafgjorda delar af tullbevillningen.

I *1:sta punkten*, afseende artiklarne *brännvin och sprit*, derom väckts fyra motioner, bland hvilka en af herr *J. Bromée*, n:o 110, om förhöjd tull å brännvin och sprit samt vin alla slag, hemställde utskottet, att motionärernas yrkanden icke måtte af Riksdagen bifallas.

Härvid begärdes ordet af

Herr *Bromée*, som anförde: Sedan min motion ingafs, har den spanska traktaten blifvit af Riksdagen antagen och skall jag till följd deraf be att få återtaga de delar af min motion, som beröras af denna traktat, men, då sprit- och andra dryckesvaror, hvilkas alkoholhalt öfverstiger 21 procent, icke ingå i traktaten, skall jag be att få fortfarande yrka, att tullsatsen derä måtte höjas till hvad jag i motionen föreslagit.

Vidare anfördes ej. Efter det herr talmannen framställt proposition å såväl utskottets hemställan som det af herr *Bromée* framställda yrkandet, biföll kammaren utskottets hemställan.

2 punkten.

Lades till handlingarne.

3 punkten.

Bifölls.

4 punkten.

Ang. tull å
majs.

Uti afgifna motioner i Första Kammaren af herr *Carlheim Gyllensköld*, n:o 11, och i Andra Kammaren af herr *A. G. Björkman*, n:o 51, hade föreslagits, å den för närvarande tullfria artikeln *majs* följande tullsatser, nemligen: herr *Carlheim-Gyllensköld* för omalen majs 1 krona och för malen majs 1 krona 50 öre samt herr *Björkman* för både omalen och malen majs 2 kronor, allt för 100 kilogram.

Utskottet hemställde, att de väckta förslagen om tull å majs icke måtte vinna Riksdagens bifall. Häremot hade afgifvits reservation af herr *A. G. Björkman*, deruti denne yrkat bifall till sin motion om tull på majs med 2 kronor per 100 kilogram.

Sedan utskottets hemställan blifvit uppläst, anförde

Herr *Björkman*: Jag har, som herrarne veta, kommit till den åsigten, att det vore tjenligt att sätta tull på majs. Jag tror, att herrarne tänkt öfver saken och är öfvertygad, att denna kammare med afseende på utskottets hemställan bifaller min motion att åsätta

eu tull af 2 kronor per 100 kilogram så väl malen som omalen majs. Jag hemställer således, att kammaren bifaller min motion i denna punkt.

*Ang. tull å
majs.
(Forts.)*

Herr vice talmannen Sv. Nilsson: Jag skall icke länge upptaga kammarens tid vid denna sena timme. Jag hade ordet, då frågan förevar om förbud att använda majs vid bränvinsbränning och utvecklade då skälen för mitt yrkande. Och de skäl, jag då anförde, gälla äfven nu vid afgörandet af denna fråga. Då den frågan genom kamrarnes olika beslut, hvilka af utskottet icke kunnat sammanjemkas, förfallit, så är den naturliga följden, att det icke återstår något annat för kammaren än att åsätta tull på majs, så vida den skall kunna förhindras att användas för bränvinstillverkningen i landet. De skäl, som utskottet anført deremot, äro af den beskaffenhet, att man gerna kan antaga, att utskottet för sin del anser, att denna kammare icke bör ändra åsikter i fråga om majsimporten. Utskottet antager nemligen att de skäl, som hindrat förslaget genomförande om förbud att tillverka bränvin af majs, jemväl komma att förhindra bestämmandet af en tull, som komme att väsentligen försvåra bränvinstillverkning af majs. Då denna kammare bifallit Kongl. Maj:ts proposition om förbud att tillverka bränvin af majs, så föreställer jag mig att utskottet icke — enligt de anförda skälen — skall hafva något emot, att kammaren vidhåller ett beslut, som är konsekvent med det förra. Jag kan nemligen icke heller tro, att det skulle vara utskottets mening, att kammaren skall afslå den nu gjorda framställningen af motionären, derföre att detta skulle försvåra bränvinstillverkning af majs, då ett sådant motiv — att försvåra bränvinstillverkning af majs — just låg till grund för kammarens beslut i den frågan. Detta kan väl således icke, efter hvad jag kan finna, vara ett giltigt motiv till utskottets förslag. Det är upplyst att bränvin tillverkas af majs till en qvantitet af minst 5 millioner liter årligen, som måste förtäras inom landet, derför att det icke är möjligt att exportera något deraf.

Jag kan således icke tro, att Riksdagen fortfarande kan vilja beträda en väg, som gör det möjligt för våra bränvinsbrännare att tillverka en vara, om önskvärdheten af hvars förminskande man vid flere tillfällen mycket kraftigt uttalat sig. Utom det att jordbruket, i synnerhet der bränvinstillverkningen bedrifves, skall vinna på, att tull på majs blir bestämd, tror jag äfven, att i nykterhetens intresse detta förslag är af mycket stor vigt. Derför anhåller jag att få förena mig med herr Björkman i hans yrkande, att en tull å majs, malen och omalen, måtte bestämmas till 2 kronor pr 100 kilogram.

Herr O. Jonsson i Hof: Jag skall för min del icke hafva någon ting emot, att kammaren sätter tull å majs, men det förefaller mig något oegentligt att åsätta malen och omalen majs samma tullsats. Jag tror till och med att det kan vara förenadt med våda att så gå till väga. Om jag icke profeterar allt för origtigt, så tror jag att

Ang. tull å
majs.
(Forts.)

införseln af malen majs kan alstra åtskilliga svårigheter vid förtullningen, likasom 1880 eller 1881, då inregistreringsafgiften fans. Det vill därför förefalla mig, som borde man göra någon skilnad mellan dessa tullsats. Jag vill för min del icke göra något yrkande, utan har blott velat fästa uppmärksamheten på, att det vore riktigt att så gå till väg. Herr Carlheim-Gyllenskiöld har, såsom synes af betänkandet, föreslagit en tullsats af 1 krona för omalen och 1 krona 50 öre för malen majs. Herr Björkman har föreslagit en tullsats af 2 kronor pr kilo, vare sig majsen är malen eller omalen. Nu kunde man ju antingen sänka tullsatsen å omalen majs till 1 krona 50 öre och bibehålla 2 kronor för malen eller ock antaga herr Carlheim-Gyllenskiölds förslag. Det qvittar mig fullkomligt lika, hvilketdera förslaget kammaren behagar välja, hufvudsaken är att det göres någon skilnad i tullsaterna för malen och omalen majs.

Herr Hay: Jag ber att i korthet få yrka bifall till utskottets hemställan. Att belägga majs med tull skulle enligt mitt förmenande endast vara att på konstlad väg höja priset på potatis. Hvarje pris, som är konstladt, går icke i den rätta riktningen och är dessutom stridande mot alla frihandelsåsigter. På denna grund kan jag icke vara med om den föreslagna tullsatsen å majs.

Herr vice talmannen: Jag nämnde, då majsfrågan sist var före, att det finnes många arbetare i vårt land, som skulle hafva en verklig fördel af tull å majs, derigenom att den skulle förorsaka en höjning i potatispriset. Jag erkänner gerna, att saken icke skulle hafva någon inverkan på städernas arbetare, men i många trakter på landet, särskildt i den ort jag tillhör, är det många af den fattigare befolkningen, som odla potatis mer än till husbehof och som således skulle förtjena, om priset å denna vara höjdes. Vi få således icke betrakta frågan ensamt från den synpunkten, att städerna skola förlora derpå. Det framhölls förra gången denna fråga var före, och äfven nu af herr Hay, att majstullen skulle kunna förorsaka, att man införde tysk potatis för bränvinsbränning. Jag tror icke, att man behöfver frukta detta, för så vidt det har något skäl för sig att tullar höja varans pris. I Tyskland har man hög tull på potatis, hvilket förorsakat, att priset på den tyska potatisen ju bör stå ganska högt. Det kan således af den anledningen icke vara skäl att importera tysk potatis för bränvinsbränning. Och äfven om förhållandet vore motsatt, så är likväl transportkostnaden på den billiga varan så hög, att det ur den synpunkten icke heller vore någon fördel att använda tysk potatis.

Jag fortfar i mitt yrkande.

Öfverläggningen var slutad. I enlighet med de yrkanden, som derunder blifvit gjorda, framställde herr talmannen proposition dels på

bifall till utskottets hemställan, och *dels* på afslag å samma hemställan, i hvad den afsåg herr A. G. Björkmans motion och bifall till denna motion, samt fann den förra propositionen med öfvervägande ja besvarad; men som votering begärdes, blef nu uppsatt, justerad och antagen en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller hvad bevillningsutskottet hemställt i 4 punkten af betänkandet n:o 16,

röstar Ja;

Den, det ej vill,

röstar Nej;

Vinner nej, har kammaren, med afslag å utskottets hemställan i hvad den afser herr Björkmans motion, bifallit denna motion.

Omröstningen utföll med 79 ja mot 88 nej, hvadan kammaren, med afslag å utskottets hemställan, i hvad den afsåg herr A. G. Björkmans i ämnet väckta motion, bifallit samma motion.

5 punkten.

Bifölls.

6 punkten.

Lades till handlingarne.

§ 5.

Föredrogs och bifölls Andra Kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande n:o 5 (i samlingen n:o 13) angående väckt förslag om lagstadgade skiljedomstolar för arbetare och arbetsgifvare.

§ 6.

Ordet begärdes af

Herr Dieden, som yttrade: Med anledning deraf att Riksdagen i går antagit mellanrikslagen, och upplyst blifvit att 3 §:s 1:sta punkt endast tillkommit för att bereda möjlighet att i Sverige införa spanmålstullar, ber jag att få afgifva en motion, åsyftande ett förslag till skrifvelse till Kongl. Maj:t med anhållan att Kongl. Maj:t ville hos norska stortinget utverka, att tillämpningen af 3 §:s 1:sta punkt icke må ega rum, förrän tullar å spanmål blifvit införda i Sverige. Och

vågar jag med stöd af 58 § riksdagsordningen vördsamt hemställa, att herr talmannen ville framställa proposition på motionens remitterande till vederbörligt utskott genast utan bordläggning.

Vidare anförde

Herr Larson i Tullus: Jag har icke sett, att den, som nu anmält sig för att väcka motion, afgifvit densamma skriftligen och i två exemplar såsom grundlagen föreskrifver. Om så icke skett, hemställer jag, att kammaren icke måtte taga någon befattning med motionen.

Med anledning af det senaste anförandet, tillkännagaf herr talmannen, att herr Dieden aflemnat sin ifrågavarande motion skriftligen i två exemplar.

Denna motion, som afsåg affåtande af skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utverkande af anstånd från Norges sida med tillämpningen af en viss bestämmelse i förordningen angående Sveriges och Norges ömsesidiga handels- och sjöfartsförhållanden, och som erhöll ordningsnummern 129, begärdes på bordet och bordlades.

§ 7.

Till bordläggning anmälde:

konstitutionsutskottets utlåtanden:

n:o 12, i anledning af väckta motioner, rörande ändring i åtskilliga paragrafer i regeringsformen och riksdagsordningen; och

n:o 13, i anledning af väckt motion, rörande ändring i § 19 riksdagsordningen; samt

bankoutskottets memorial n:o 13, med förslag till bestämmelser i bankoreglementet i anledning af Riksdagens beslut om inrättande af ett afdelningskontor af riksbanken i Kalmar.

Kammaren beslöt, att dessa ärenden skulle å morgondagens föredragningslista uppföras framför de ärenden, som blifvit två gånger bordlagda.

§ 8.

Justerades protokollsutdrag angående kammarens under aftonsammanträdet fattade beslut.

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 11 e. m.

In fidem

A. E. J. Johansson.